

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Erkki Luoma-aho, Helena Saarikoski, Sirkka Laitinen, Heimo
Koskinen, 2011

© 2011 by the authors of this book Erkki Luoma-aho, Helena Saarikoski, Sirkka Laitinen and Heimo Koskinen. The book authors retains sole copyright to their contributions to this book.

The Blurb-provided layout designs and graphic elements are copyright Blurb Inc., 2011. This book was created using the Blurb creative publishing service. The book author retains sole copyright to his or her contributions to this book.

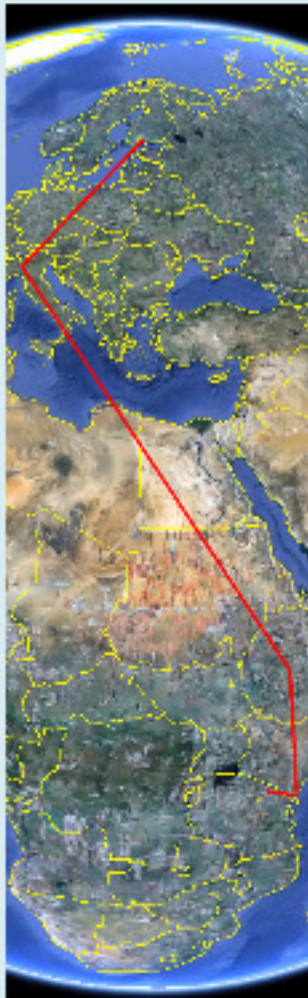

blurb.com

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Helsinki - Milano - Addis Abeba- Mombasa-Kilimanjaro

Kello seitsemän nautimme aamiaista Addis Abeban lentokentän heräilevässä hyörinässä. Takana matkaa vajaan 11 tuntia, vielä edessä n. 8 tuntia ennen kuin olemme Kilimanjarossa Tansaniassa. Meitä on matkassa neljä kallio- taiteesta ja safarielämästä kiinnostunutta suomalaista, osa jo konkareiksi kehittyneitä maailman kallio- taidekohteiden kävijöitä. Tavoitteenamme on kolota mahdollisimman paljon Kondoan

alueen maalauskohteita käytettävissämme olevan ajan puitteissa. Suunnitelmissa on viettää intensiivinen viikko maalauksia dokumentoiden ja toinen viikko safarielämään tutustuen maustettuna vielä joillakin kuvakohteilla.

Kilimanjaron lentokentälle laskeuduttiin 14. 7. 2011 iltapäivällä. Viisumit saimme kätevästi kentältä ilman suurempaa jonotusta, olimme jo etukäteen täyttäneet netistä tulostetut lomakkeet ja taskussa oli valmiina tasaraaha 50 USD maksuksi sekä pakollinen todistus keltakuumerokotuksesta.

Iltapäivän aurinko paistoi kuumasti, olimmehan melkein päiväntasaajalla. Toisaalta kuulimme, että kotimaassa kärvisteltiin yli 30 asteen lämpötiloissa, joten emmeköhän me tämä kestetä.

Rock Art Conversation Center

Vastassa oli isäntämme Seppo Hallavainio, suomalainen taiteilija, joka on jo pitkään asunut Tansaniassa. Sepon kyydissä ajoimme n. 40 km Arushaan, jossa majoitauduttiin Rock Art Conservation Centeriin.

Täällä Sepolla on ateljee, jonka yhteydessä on näyttelytila ja vierashuoneita sekä ravintola, todella viehättävä ja idyllinen paikka aivan Arushan keskustassa Ruanda-tuomioistuimen vieressä. Seppo tekee käsintehtyä paperia, grafiikkaa, batiikkia ym.

Residenssissä on myyntinäyttelytila, jossa on paikallisten asukkaiden töitä esillä, myös Sepon omia töitä on näytteillä. Seppo pitää paikallisille asukkaille paperinvalmistus- ym. kursseja, myynnistä tekijät saavat itselleen hieman lisätienestiä. Myös Itä- ja Keski-Afrikan kulttuurisineistöä oli esillä.

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Seuraavana aamuna teimme Arushassa han-kintoja viikon leiriä varten ja vaihdoimme rahaa Tansanian shillingeiksi kurssilla 1€ = 2000 shillinkiä.

Esimerkiksi pizza maksoi n. 2500 shillinkiä ja olut 1500, kalliissa safarilodgeissa hinta oli vähintään kaksinkertainen. USDollareilla saattoi myöskin maksaa, mutta hinta oli hieman kalliimpi kuin shillingeissä.

Kondoan Koloon

Hankintojen jälkeen lähdettiin matkaan kohti Kondoan kallio-
taidealuetta .

Ajomatka oli n. 300 km. Alkumatka sujui nopeasti Arusha-Dodoma-valtatiellä loppumatkan taittuessa rytyytellen pitkin möykkyistä ja kuoppaista hiekkatietä Kolon kylään.

Vierailimme Kondoan kalliotaidetta esittelevässä Kolon museossa. Kolosta n. 2 km päässä oli leiripaikkamme **Amarula Camp** Mnenia -nimisen pikkukylän kupeessa. Se toimi tukikohtanamme viikon ajan. Meidän neljän lisäksi mukana olivat Seppo ja kokki Rashidi sekä oppaamme Pascal, joka odotteli jo meitä paikan päällä.

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Kondoan alueella on useita kalliotaidekohteita: Cheke, Fenga, Kandaga, Kinyasi, Kisese, Kolo, Pahi, Musia ja Thawi, joista varsinkin Kolo ja Cheke ovat maailman-kuuluja paikkoja.

Mary Leakey tutki ensimmäisenä tämän alueen maalauksia 1935 ja palasi 1951 kolmeksi kuukaudeksi aviomiehensä Louisin ja italia-laisen Giuseppe della Giustinan kanssa dokumentoimaan kuvia.

He luetteloivat 186 kalliomaalauskohtetta 500 neliökilometriä kokoisella alueella. Kuvat on jäljennetty piirtämällä paperille ja

sellofaanille koska omien sanojensa mukaan Leakeyllä oli käytettävissään keho kamera eikä lainkaan väriä.

Mary Leakey on julkaissut noista löydöistään kirjan: **African Vanishing Art (1983)**.

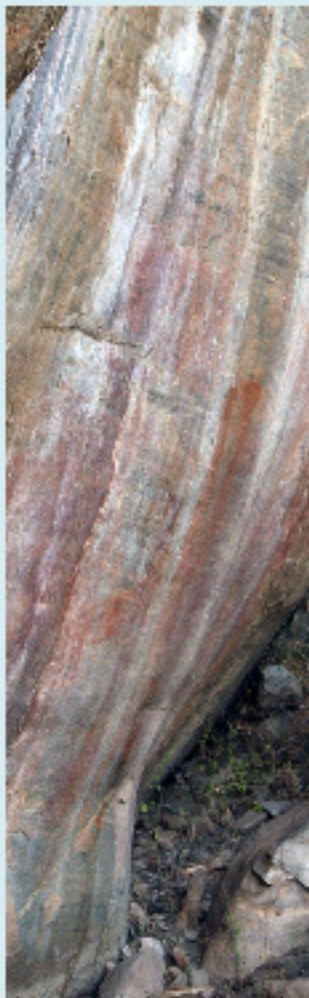
Kondoan alue on **Sandawe**-heimon ikiaikaista asuinalueita ja heidän esi-isänsä uskotaan pääasiassa olevan kuvien tekijöitä. Heimon kieli on ns. klik-klik-kieltä eli puhe kuulostaa jonkinlaiselta naksuttelulta.

Olisimme mielellämme tavanneet Sandaweshamaanin, joka olisi

PRINTED VI

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

voinut kertoa esi-isien sä riiteistä ja niiden yhteydestä kallioissa oleviin mystisiin kuviin mutta siihen ei valitettavasti ollut mahdollisuutta.

Kolon museon mukaan myös muilla heimoilla on yhteyksiä kuviin.

Viikon ajan kolusimme näitä paikkoja, kuvia kertyi muutama tuhat. Totesimme saman, mistä Leakey oli saanut in-nostuksensa tallentaa noita kuvia: ne ovat tuhoutumassa niin kuin samankaltaiset kuvat ympäri maailman.

Tosin nyt tarkoilla kameroilla ja tietokoneella saimme kuva-

kentistä esiin myös sellaisia kohtia, joita Leakey ei ole dokumentoinut. Kuvien värinkäsittely tietokoneella tuo esiin sellaista, mitä paljaalla silmällä on paikan päällä lähes mahdoton erottaa.

Yhtenä syynä kuvien tuhoutumiselle on ihmisten vandalismi. Toinen ja väijäämätön tuhoaja on luonto, sillä satava vesi ja tuulen mukana kulkeva hiekka kuluttavat kuvia. Osa kuvakentistä on säiden armoilla paljailta kallioseinämillä, parhaiten säilyvät sisäänpäin koverilla pinnoilla tai lipan alla olevat kuvat.

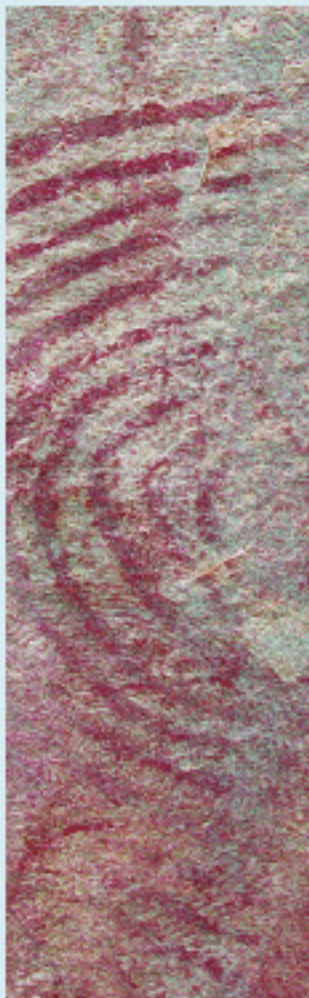
Kuvien aiheet ovat etupäässä eläinhahmoja, ihmisiä tai ihmisen kaltaisia myyttisiä olentoja sekä erilaisia symbolisia merkkejä.

Eläimet on tunnistettavissa savannin asukeiksi, ihmiset on kuvattu liioitellun pitkiksi ja maalattu usein vain muutamalla herkällä viivalla. Pään kohdalla on jonkinlainen valtava hiuslaite, joissakin kuvissa eläimen pää. Monissa kuvissa on yhteys äänimaailmaan, ihmishahmon päästä tai kädessä olevasta soittimesta lähtee ääntä kuvaavia pisteitä levittäytyen ympärille.

KALLIOMAALAUKSISTA

Suuri osa Itä-Afrikasta, Kenia, Tansania ja Uganda, sijoittuu korkealle sisämaan tasangolle, suunnattoman laajalle alueelle, missä eri kulttuurit ovat kohdanneet ja sekoittuneet vuosituhansien ajan. Tältä tasankoalueelta löydetty kalliotaide kuvastaa alueella asuvien ihmisten historiaa kaukaisesta menneisyydestä lähtien. Kuvataide on etupäässä kalliopinnassa olevia maalauksia, joista suurin osa on Tansanian keskiosissa, rannikolla ja Viktoriajärven tuntumassa. Myös Kenian Mount Elgonin rinteillä on

maalauksia.

Kalliopiirroksia on löydetty Turkana-järven rannalta.

Maalaukset voidaan jakaa viiteen pääryhmään. (TARA, Trust of African Rock Art)

- Punaiset maalaukset

Punaisia maalauksia on Kondoan ja Singidan alueilla Tansanian keskiosassa, aiheina lähinnä eläimet ja ihmiset, jotka on tehty punavärillä. Varhaisimmat eläinkuvat on maalattu ääriviivoin ja täytetty punavärillä, kokoa maalauksilla on aina kahteen metriin saakka. Ihmishahmot on maalattu hienostu-

neemmin, mahdollisesti pensselillä.

Sandawe- ja Hadzaheimoja pidetään kuvien tekijöinä.

- Twa-tyylin maalaukset

Twa-tyylin maalauksia on rannikolla ja Viktoriajärven saarissa sekä levinneenä myös itään yli Tansanian ja Kenian eteläosiin. Maalaukset ovat etupäässä punaisia abstrakteja geometrisia kuvioita, jotka on täytetty valkoisella värillä.

Valkoinen väri on näistä kuvista nopeasti katoamassa.

Maalauksissa on ympyröitä, spiraaleja ja "tikapuita".

Näitä kuvia pidetään varhaisten metsästäjä - keräilijöiden, mahdollisesti nykyisten kääpiöheimojen esi-isien teke-minä. Varhaisimmat kuvat saattavat olla 7000 vuotta vanhoja. Maalausten tekeminen lakkasi noin 1000 vuotta sitten.

- Paimentolais-maalaukset

Näitä maalauksia on vähän, ne sijoittuvat kahteen tunnettuun kohteeseen Mont Elgonilla. Kuvien karjalla on lähes olematon pää ja pitkät sarvet. Niitä on maalattu elefantin ja geometrysten kuvien yhteyteen.

Väreinä on käytetty mustaa, valkoista, harmaata, punaista ja keltaista. Taiteilijat ovat mahdollisesti Niili-Saharan asukkaiden esi-isiä jotka siirtyivät ylös Niilin laaksoon n. 3000 vuotta sitten.

- Myöhemmät valkoiset maalaukset

Myöhemmät valkoiset maalaukset ovat Bantuheimon maanviljelijöiden tekemiä viimeisten 1000 vuoden ajalta. Niitä on löydetty pääasiassa Tansaniasta ja ne on maalattu sormin. Aiheina on geometrisia kuvioita, eläimiä ja ihmisiä katse eteenpäin suunnattuna ja kädet lanteilla.

- Lihansyöjien maalaukset

Näitä maalauksia on pohjois-Tansaniassa ja Keniassa. Niissä on kuvattu geometrisia muotoja ja ne on maalattu sormin käyttäen valkoista ja mustaa väriä. Joskus aiheena on punaisella maalattuja "tikkukuvioita" kalliuseinämissä sellaisissa paikoissa, joissa Maasai-heimon jäsenet saattoivat syödä tappa-miaan eläimiä koska kotona se oli kiellettyä.

Väreistä

Maalarit löysivät käyttämänsä värit ympäristöstä:

hematiittia (FeO_2) punakeltaisen (okran) eri sävyihin. mangaanin oksideja tummempiin sävyihin. Valkoista väriä saatiin kalkista. Värejä saatettiin myös kuumentaa, jolloin saatiin syvempiä värisävyjä. Hiiltä on käytetty harvoin, mikä hankaloittaa tarkkojen ajoitusten tekemistä.

Väriaineet jauhettiin ja sekoitettiin sopiviin sideaineisiin, eläinrasvaan, munanvalkuaiseen, vereen, kaseiniin (maito). Maali levitettiin kalliopinnalle joko sormin tai vartavasten eläinten harjasta tai linnun sulista tehdyillä pensseleillä.

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Sähköposti: what@warmheartart.com
<http://www.racetz.org/>
Puhelin: +255 754 672256

Seppo Hallavainio

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Ensimmäisenä iltana majapaikassamme Amarula Campissa kuulostelimme lähikylästä kuuluvaa rummutusta ja laulua.

Tuli mieleen siirtoma-aikojen safarit ja kohtaamiset alkuasukkaiden ja villieläinten kanssa. Meitä ei kuitenkaan laitettu ensi töiksi pataan. Nykyisin lähes kaikki on toisin, paikallinen väestö myös syrjäisemmillä seuduilla on tottunut olemaan kanssakäymisissä muu-alta tulleiden kanssa ja turistitkin osaavat käyttäytyä heitä kohtaan sivistyneesti.

Rummutuksen ja laulun tarkoitus selvisi meille, kun paikalliset naiset tulivat viimeisenä leiri-iltanamme laulamaan ja tanssimaan meille. Tunnelma oli välitön ja mutkaton. Itsensä näkeminen valokuvissa ja videolla oli heille suurta huvia.

Esitysten jälkeen sekä naiset että mukana olleet lapset saivat limonadia ja keräämämme pienen kolehdin.

ASANTE SANA! Kiitos paljon!

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

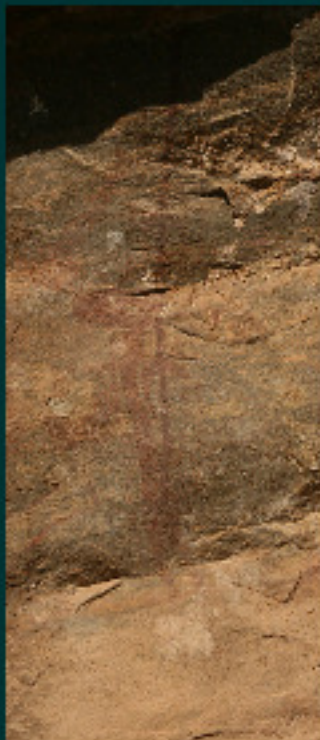
Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

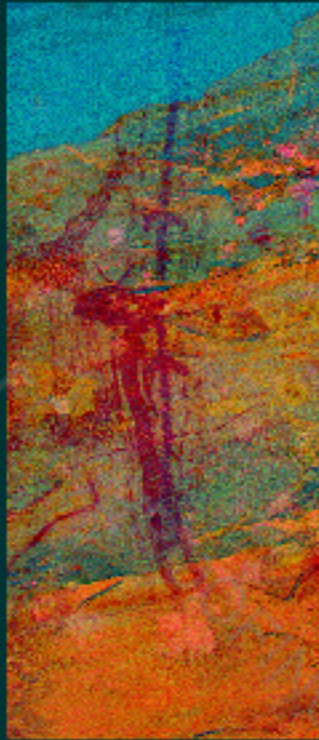
Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Osa Kolo 1 -seinämän maalausta. Kuvasta erottuu kaksi hahmoa, eipä juuri muuta.

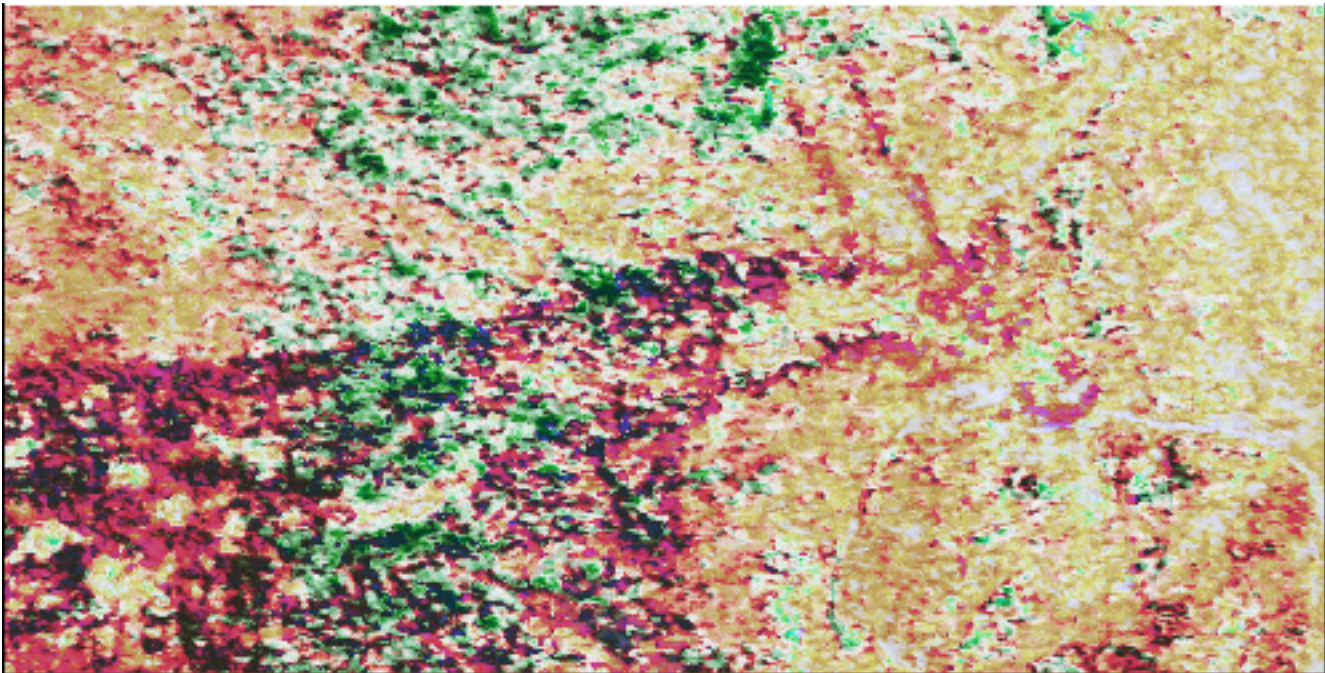
Sama kuva käsiteltynä Dstretch-ohjelmalla. Vasemmalla ylhäällä kirahvi, joka ei erotu paljain silmin.

Sama Photoshopilla käsiteltynä. Kuvan komponentit erottuvat tässäkin.

A photograph of a rock surface with a complex, layered texture. The colors range from dark grey and black to light tan and brown. A prominent diagonal crack runs from the upper left towards the center. The word "KÍSESE" is written in white, cursive script across the middle of the rock. The letters are slightly irregular, suggesting they were hand-painted or etched into the surface.

KÍSESE

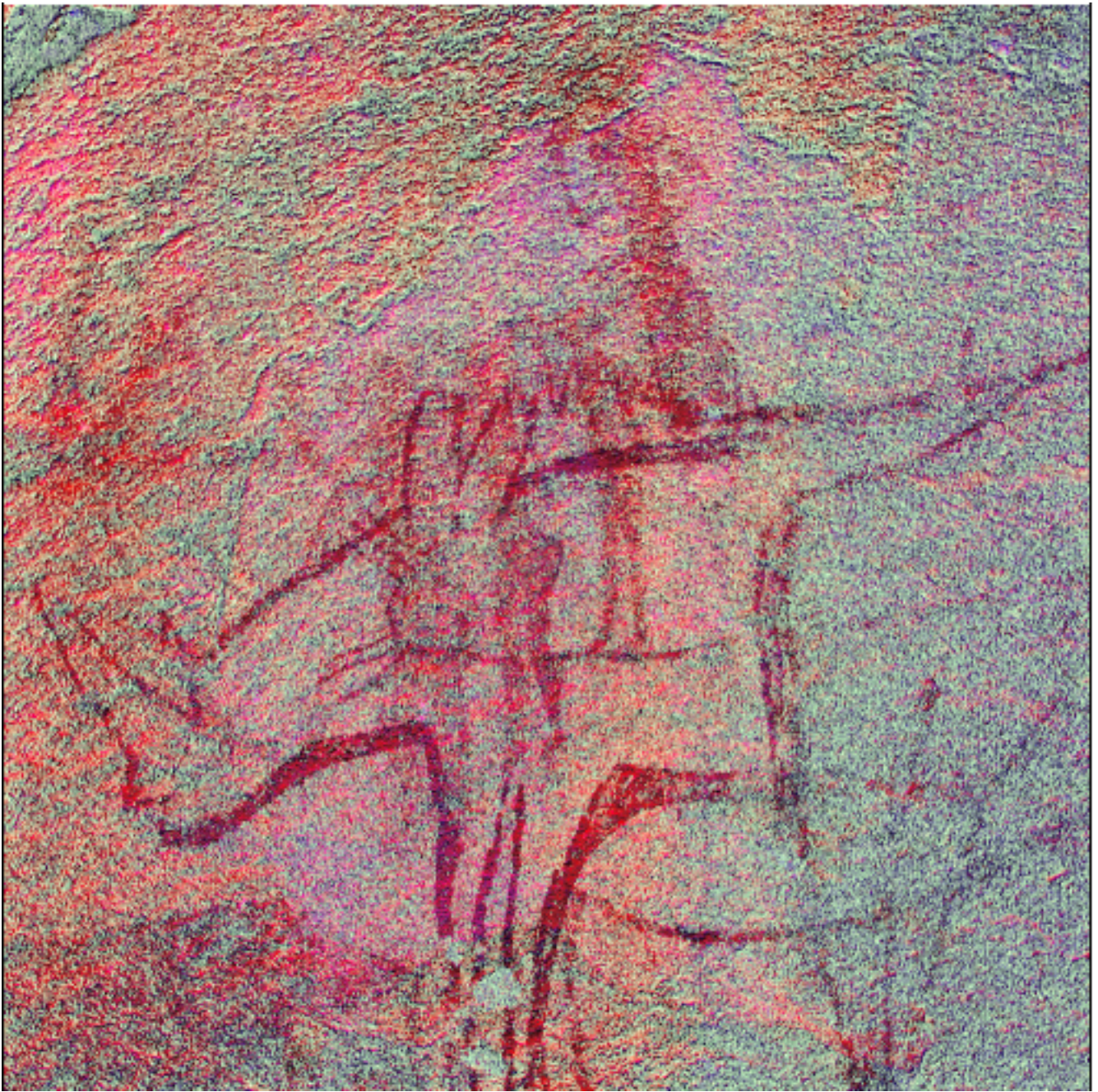
Käsitelty yksityiskohta edellisen sivun kalliokuvasta (PS).

Oikealla käsitelty kuva sarvikuo-
nosta, joka lienee maalattu neljän
ihmishahmon päälle (Dstretch).

Sepolla oli Dstretchin kehittäjän (Jon
Harman) lahjoittama kamera, jossa
on mukana Dstretch-ohjelma.
Kamera osoittautui käteväksi
apuvälineeksi, jonka avulla voi jo
maastossa havaita piilossa olevat
maalaukset.

Tämän muistikortilta toimivan
ohjelman saa vain muutamaiin
vanhoihin kameramalleihin (Canon
Powershot): SX10is, A2000is,
A720is ja A590is.

Lisätietoja: <http://www.dstretch.com/>
email: dstretch@prodigy.net

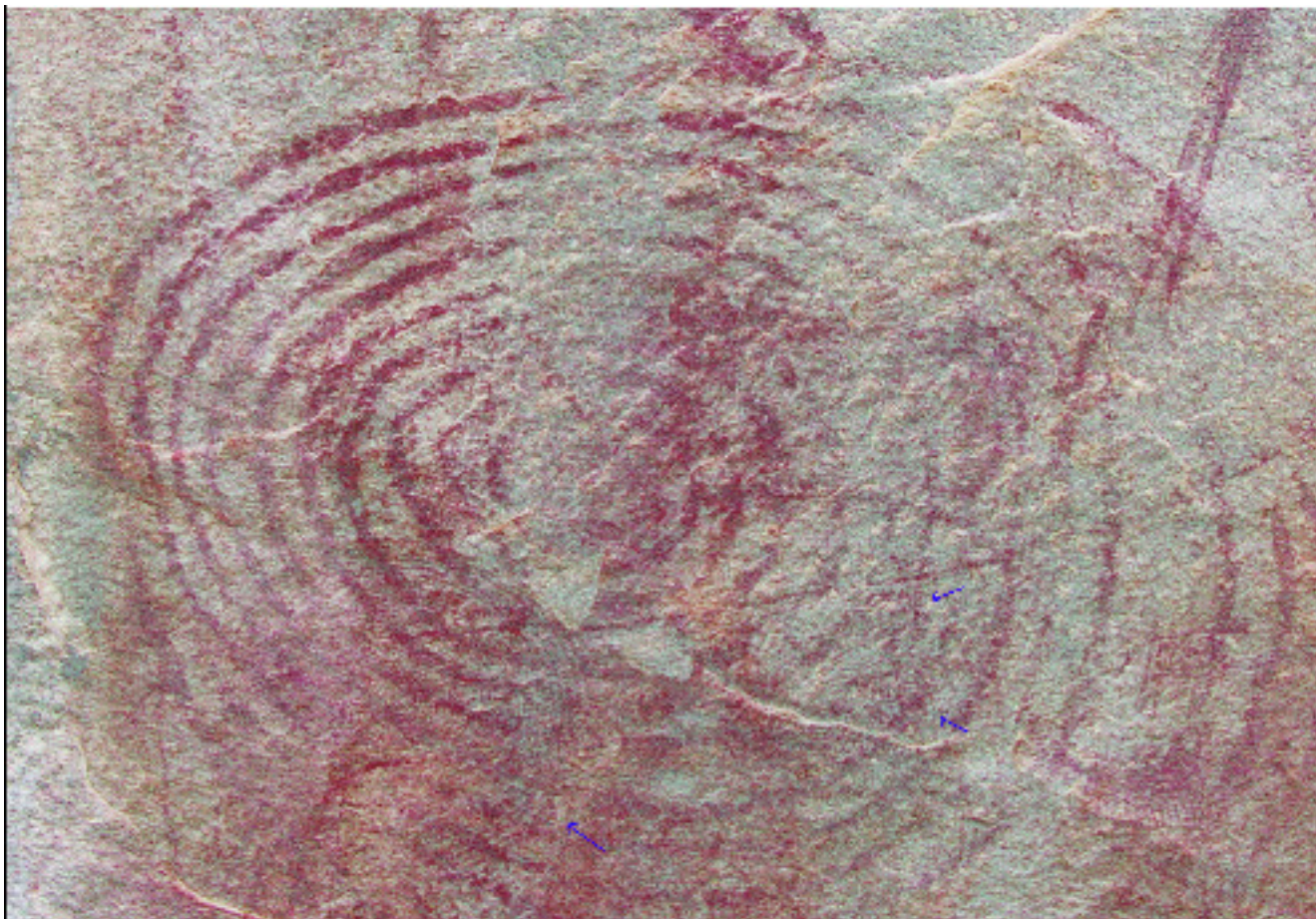

Seinämässä on punaisella värillä tehtyjä kuviolta, joista yksityiskohtia on vaikea erottaa. Oikealla on sama kohde tietokoneella käsiteltynä (PS).

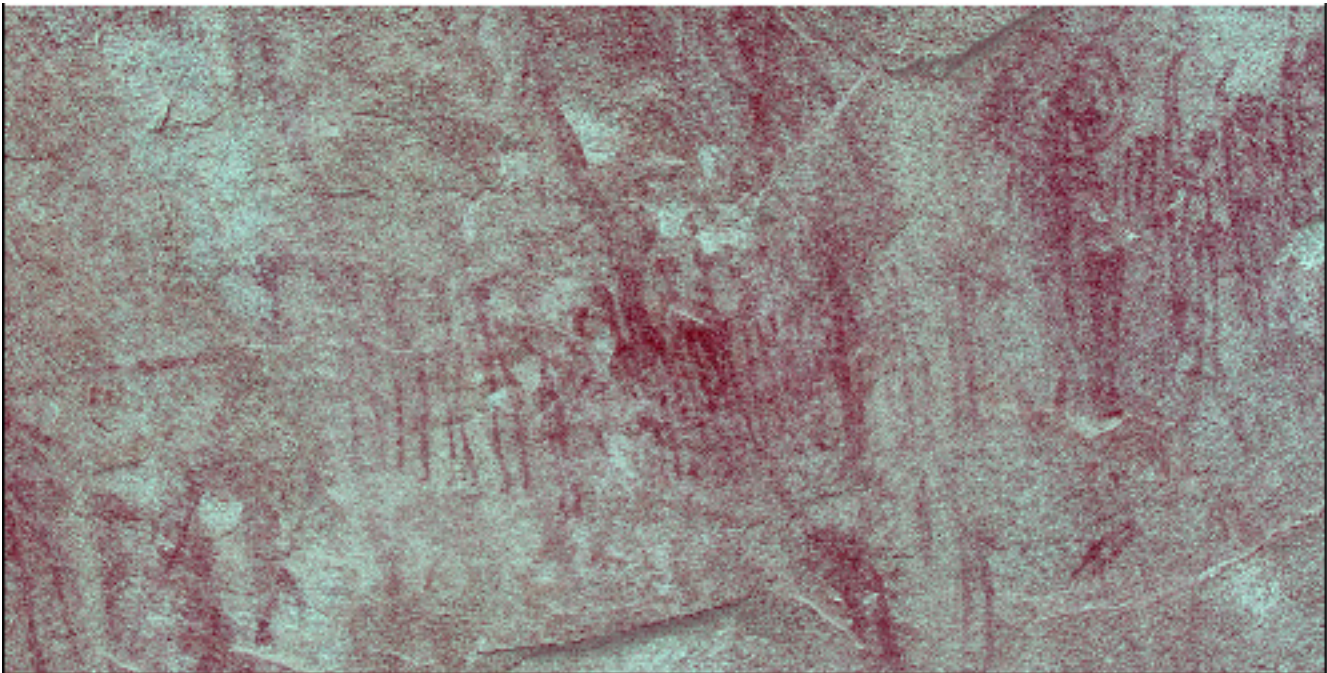

Nyt kuvasta erottuu myös Twa-tyylin sisäkkäisiä ympyröitä. Ihmis- ja eläinhahmojen lisäksi huomio kiinnittyy antropomorfiseen kuvioon keskellä, jossa ympyräkuvio lisäkkeineen muodostaa olion pään ja hiukset. Toinen ympyräkuvio on jaloissa ja kolmas laajin sisäkkäisten ympyröiden joukko on tästä hiukan oikealle alaviistoon. Tulkintaa vaikeuttaa se, että harvilla tehdyt osat ovat luultavasti nuorempia.

Toisen seinämän keskiössä on vapaalla kädellä piirretyt sisäkkäiset ympyrät, Koko n. 80 cm. Sen sisällä on kolme sisäkkäisten ympyröiden joukkoa, joista suurimman halkaisija on n. 30 cm.

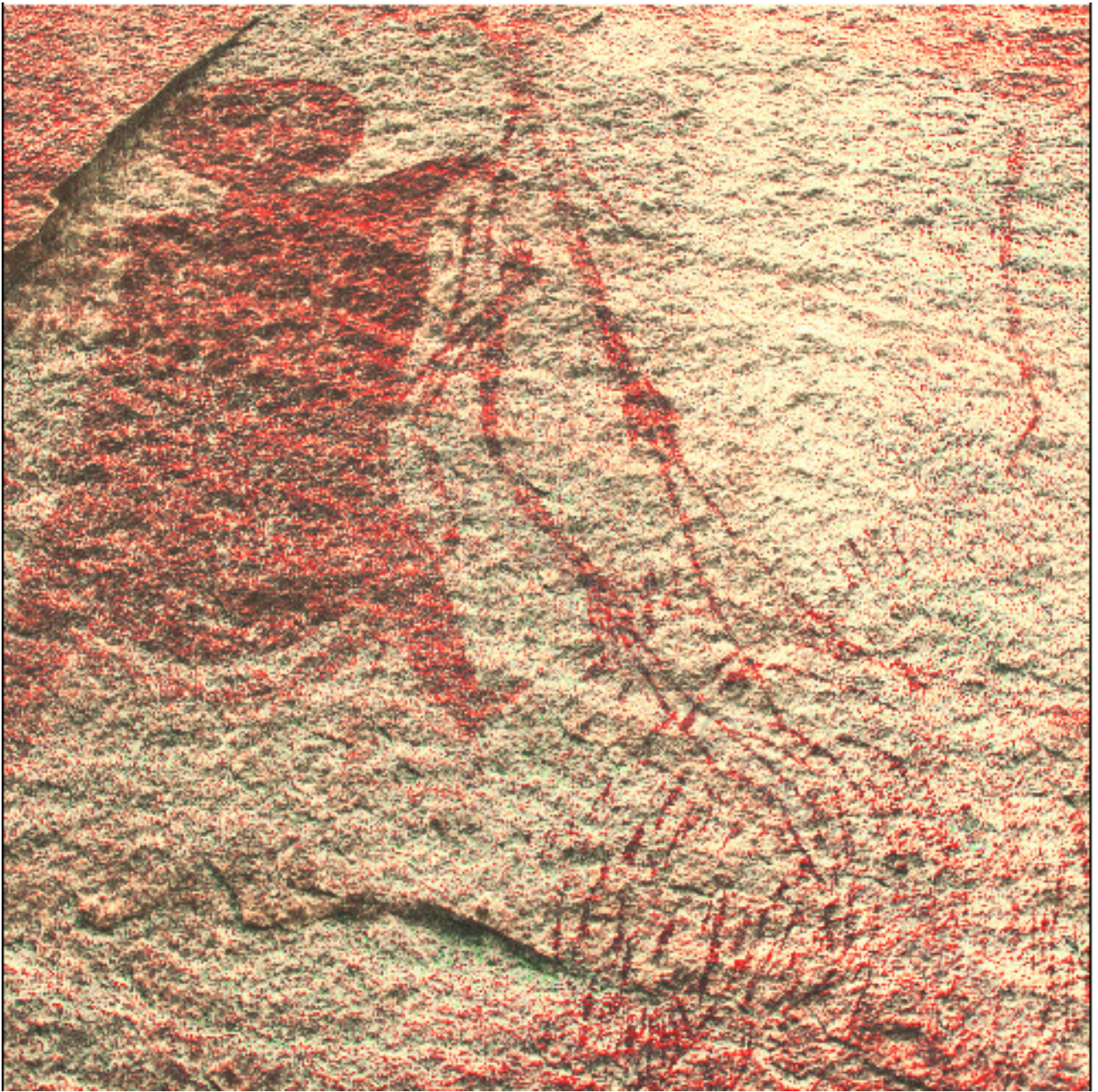
Siinä on 29 pikkutarkasti naruharpilla (?) piirrettyä sisäkkäistä ympyrää, joiden etäisyys toisistaan on vain 5 mm! (PS)

Osa 30 hengen marssivasta joukosta. Hahmolla on pieni pyöreä pää ja leveät lanteet. Taempuna olevat kantavat suuria, jopa itseään pidempiä jousia. (PS)

Oikealla antropomorfinen hahmo, jolla on soikea pää, lyhyt kaula, neliömäinen keho ja lyhyet suorat jalat. Jalkojen välissä kaarimainen kuvio, jonka merkitystä ei tunneta. Oikealla tyypillisessä tanssiasennossa olevia ihmishahmoja. Sama PS-käsiteltyä seuraavalla sivulla.

Kwa Mtea

Kolmen naistanssijan ryhmä punaviolletilla maalattuna peittää alleen vanhempia maalauksia. Vasemmanpuolimmaisella on pitkulaiset esineet käsissään

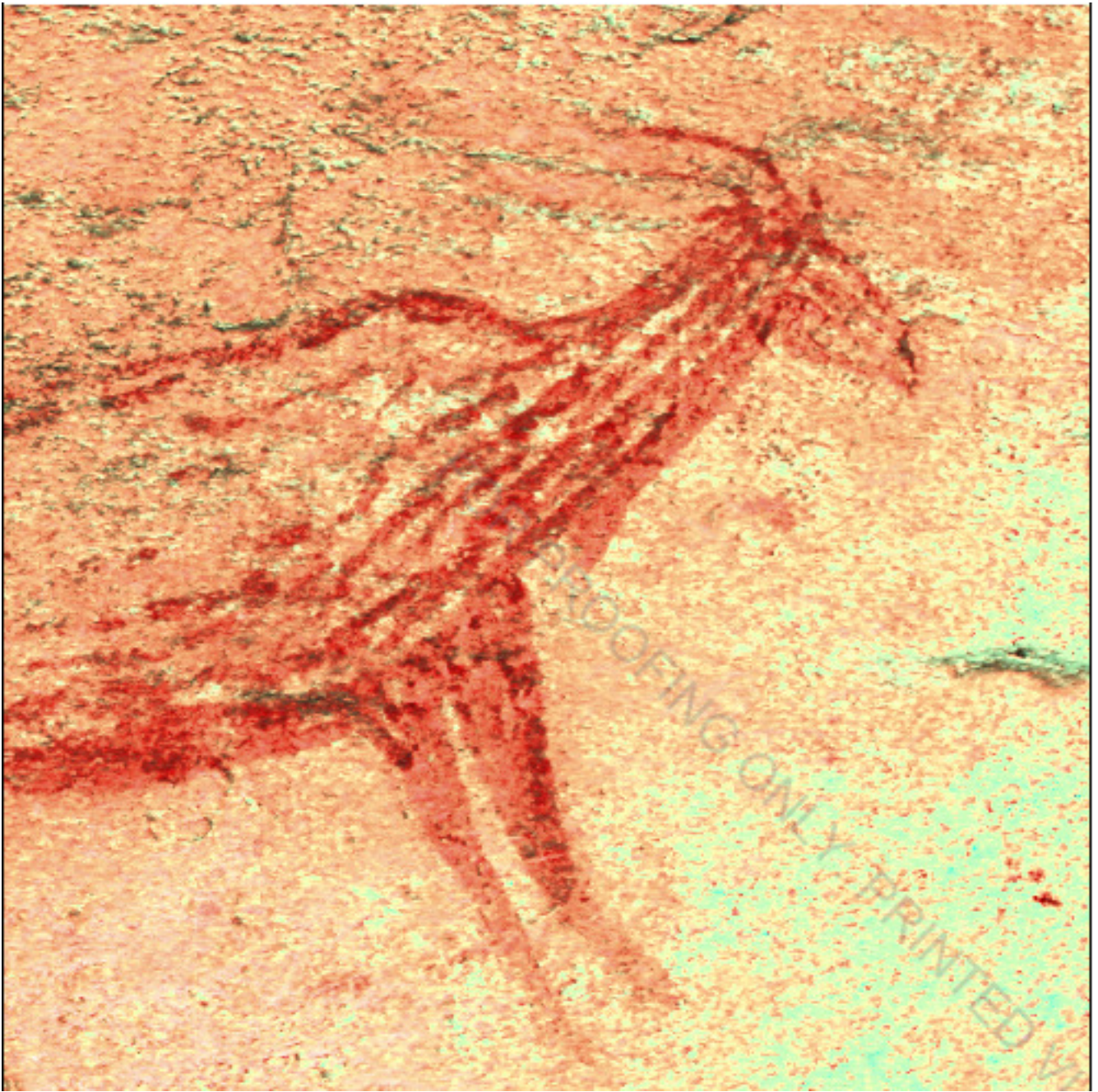
- ehkä musiikki-instrumentteja. Keskimmäisen suusta lähtee kolme viivaa kuvaten ääntä. Hän on ehkä laulusolisti pitäen toisessa kädessään pitkänomaista sotinta. (Dstretch)

Tanssiva ryhmä, kädet levällään, on maalattu punavärillä. Tyyli poikkeaa tyypillisistä hoikista sandawe-hahmoista. Viides hahmo on oikealla kuvan ulkopuolella. (Dstretch)

Oikealla ylhäällä hirviantilooppi (*Taurotragus oryx*), jota vasikka seuraa. Eläin on täytetty juovakuviolla. Vasemmalla alhaalla oleva eläin on tulkittu koiraksi (Mary Leakey). (PS)

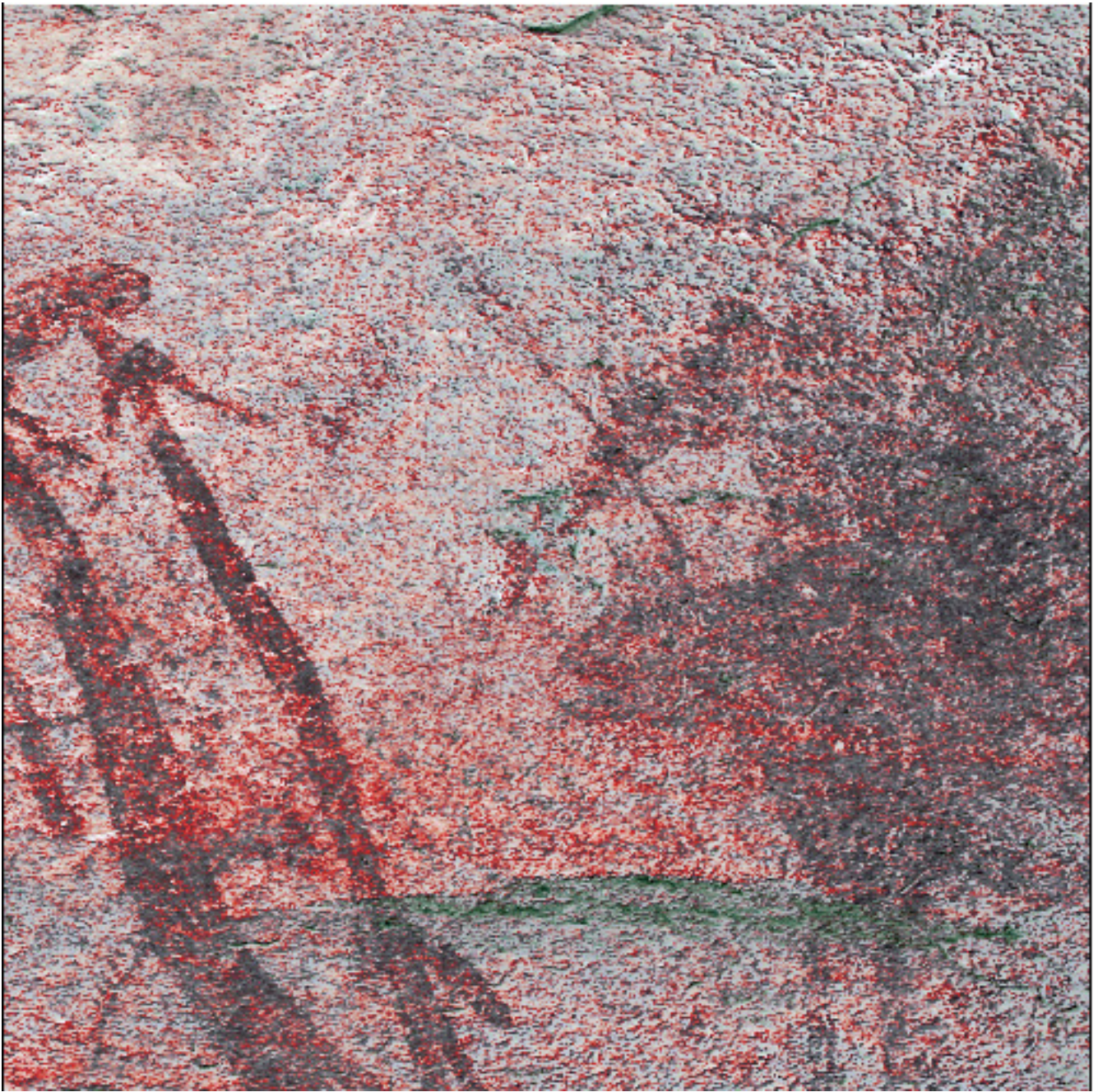

Vasemmalla yksityiskohta edellisen sivun hirviantiloopista. (PS)

Hirviantilooppi (engl. Eland) on sanien ja sandawien pyhä eläin.

Tummanpunaisella juovakuviolla täytetty suippohuulisarvikuono, (*Diceros bicornis*). (Dstretch)

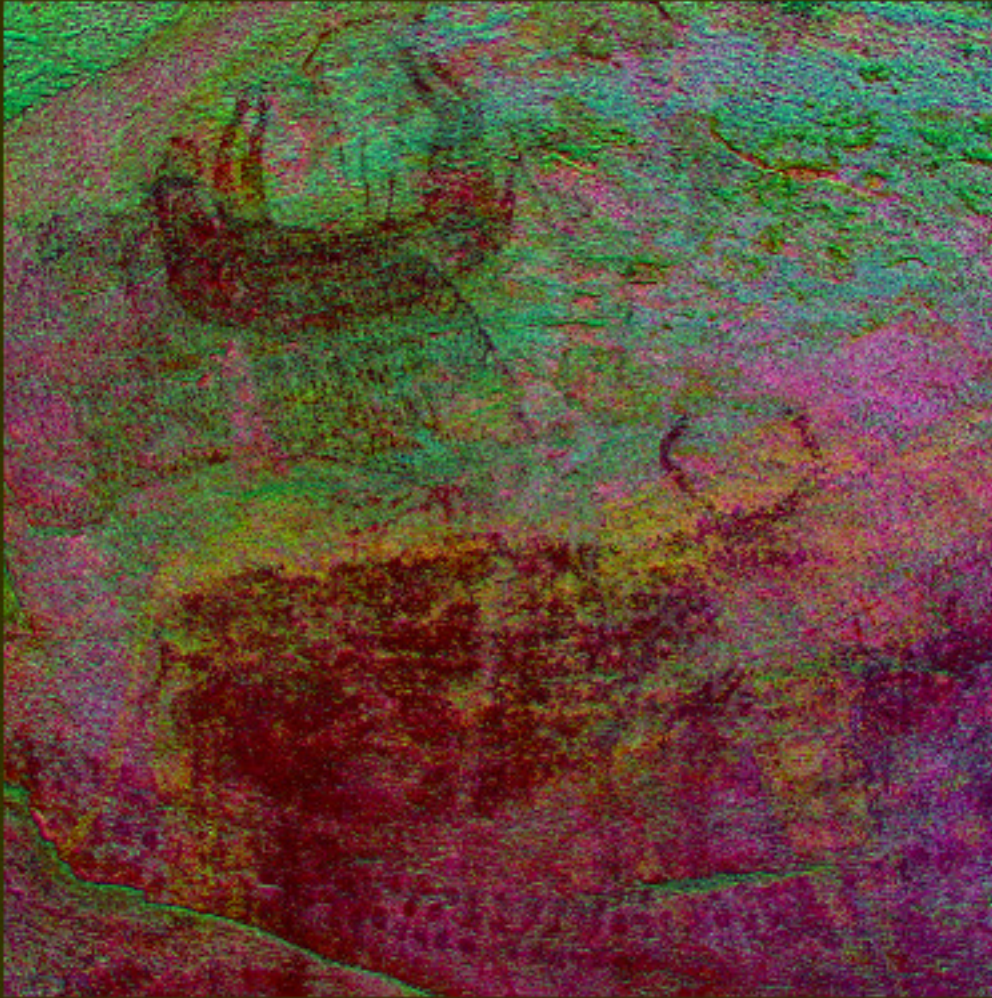

Vasemmalla edellisen aukeaman kuvassakin erottuvat norsu ja leijona. Niiden päällä osa punaisella ja valkoisella maalattua kirahvia. (PS)

Kwa Mtea 1 Mary Leakeyn peitepiirroksessa. Vasemmalla keskellä kuollut leopardi. Sen alapuolella vaaleankeltaisella kuvattu hirviantilooppi. Mutta jotakin on tapahtunut kuvalle... -->

Vasemmalla: Keltainen hirviantilooppi tuskin erottuu. Päälle on maalattu tökerästi punavärillä uusia eläinhahmoja (?) (Dstretch)
Milloin ja kenen toimesta?

Yläkuva: Kuolleen leobardin yläpuolella on sarvekas antilooppi. (PS)

Vasen kuva: Hirviantiloopin edessä
kädet ja jalat levällään oleva ihmis-
hahmo. (PS)

Oikea kuva: Kaksi ihmishahmoa
samassa asennossa.

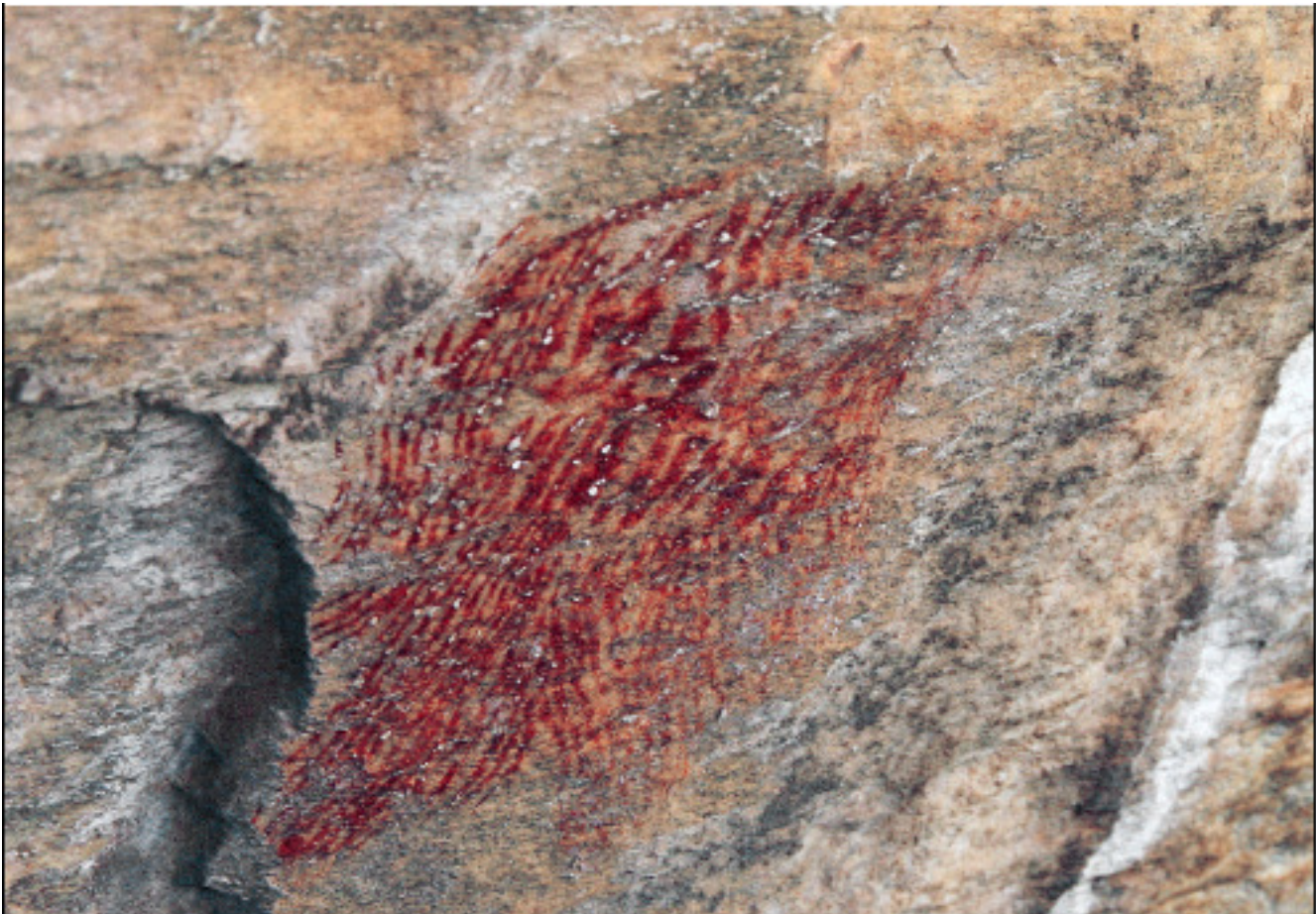
Huomaa molemmissa kuvissa
samanlainen erikoisen pitkä
pää(hine), myös samanlaiset
olkalisäkkeet. (Dstretch)

Epätavallisen leveä tukkalaite. (PS)
Voi olla myös antropomorfi, missä
pää on korvattu puulla. Puiksi tulkitut
kuvat muistuttavat usein tukkalai-
tetta, mm. tässä keskivartalon
vieressä.

Kaksi hahmoa. Toisella on taivutettu
vartalo ja kädet osoittavat kohti
tunnistamatonta eläintä. (PS)

Kala vai lintu? Kaksi
hämmästyttävän samanlaista
kuviota eri seinämissä.

Kuviot erottuvat kohtalaisen hyvin.
Vain hiukan punaista korostettu (PS)

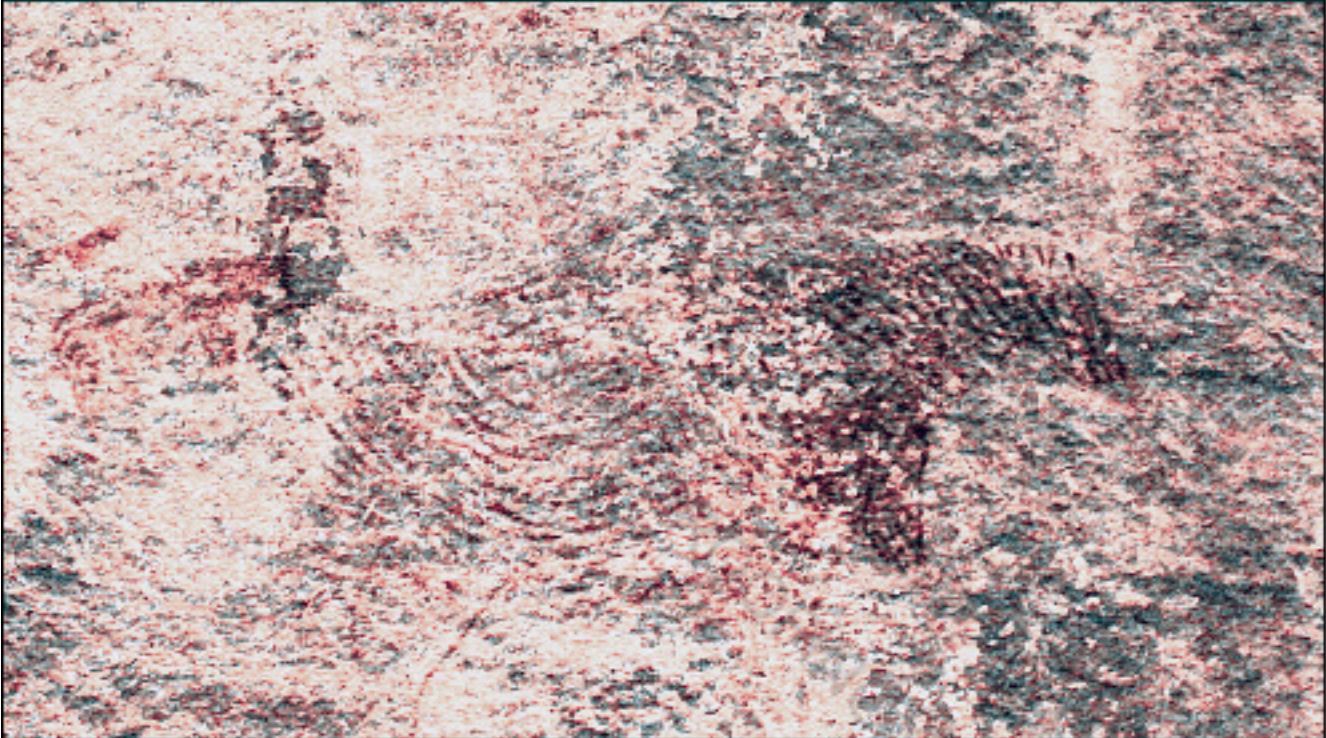

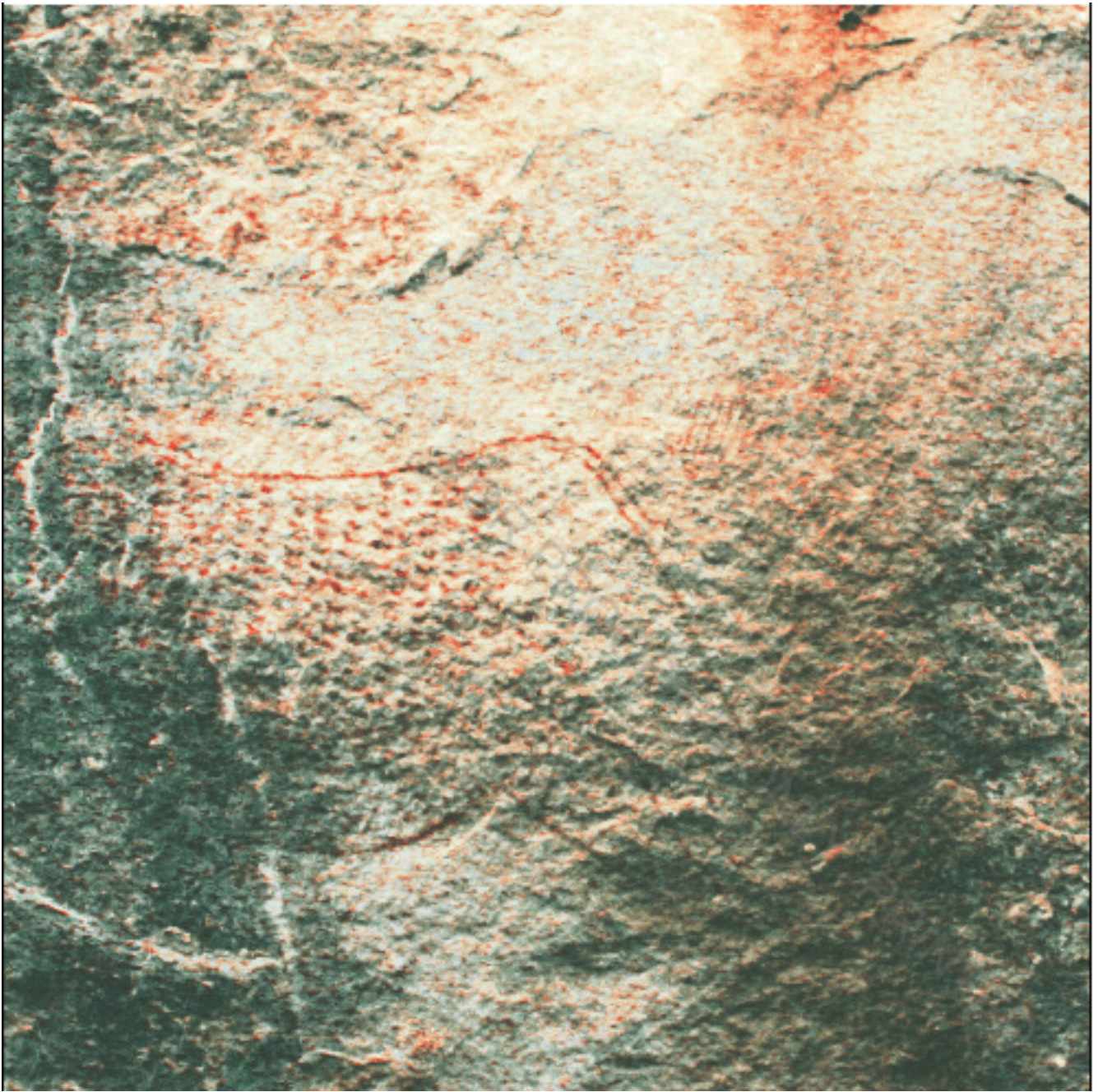

Pahi 40

ONLY PRINTED VI

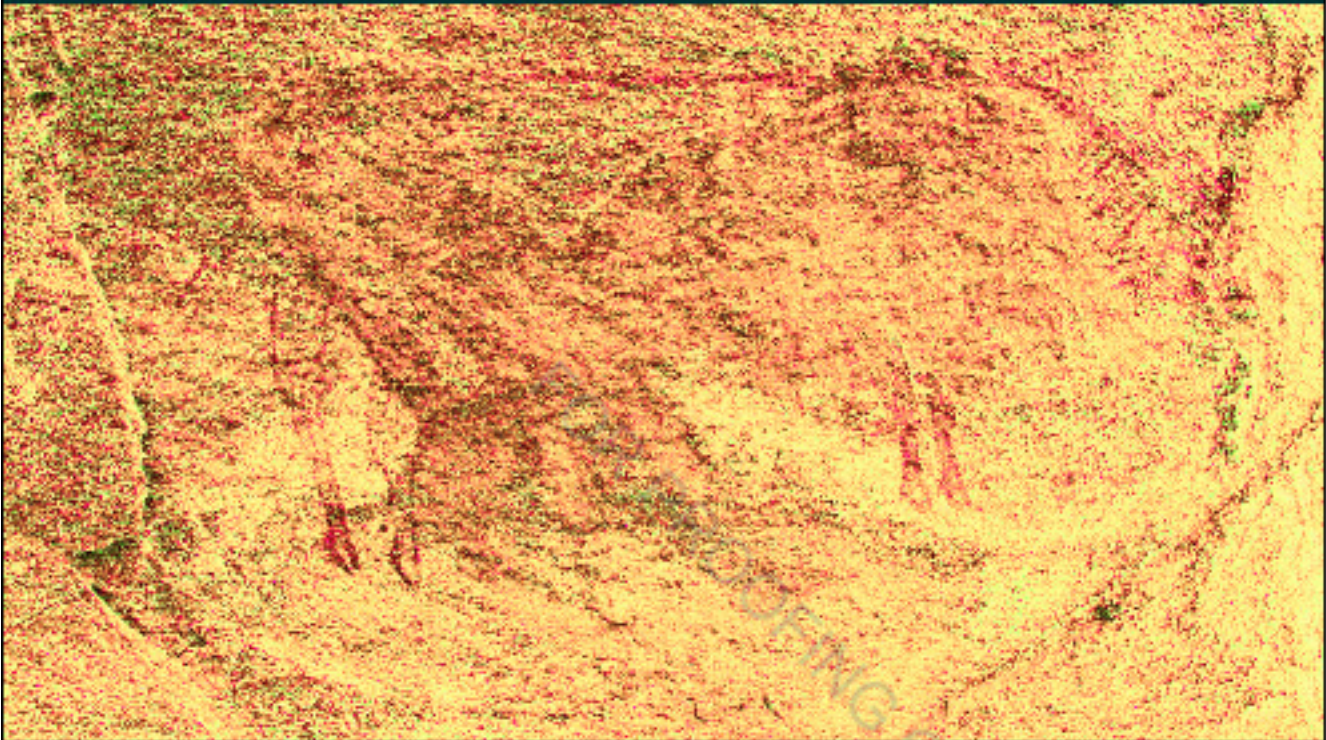
Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

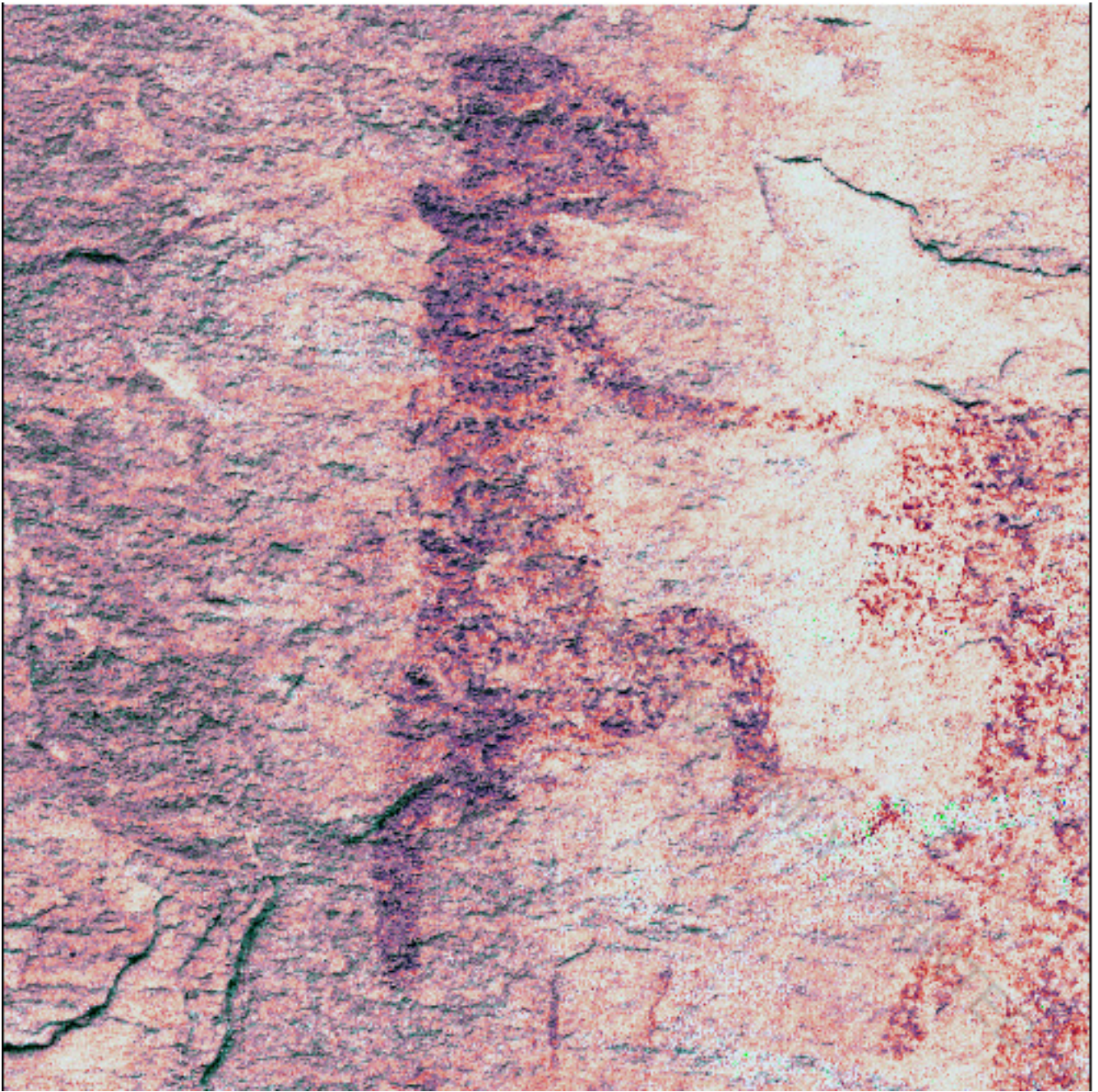

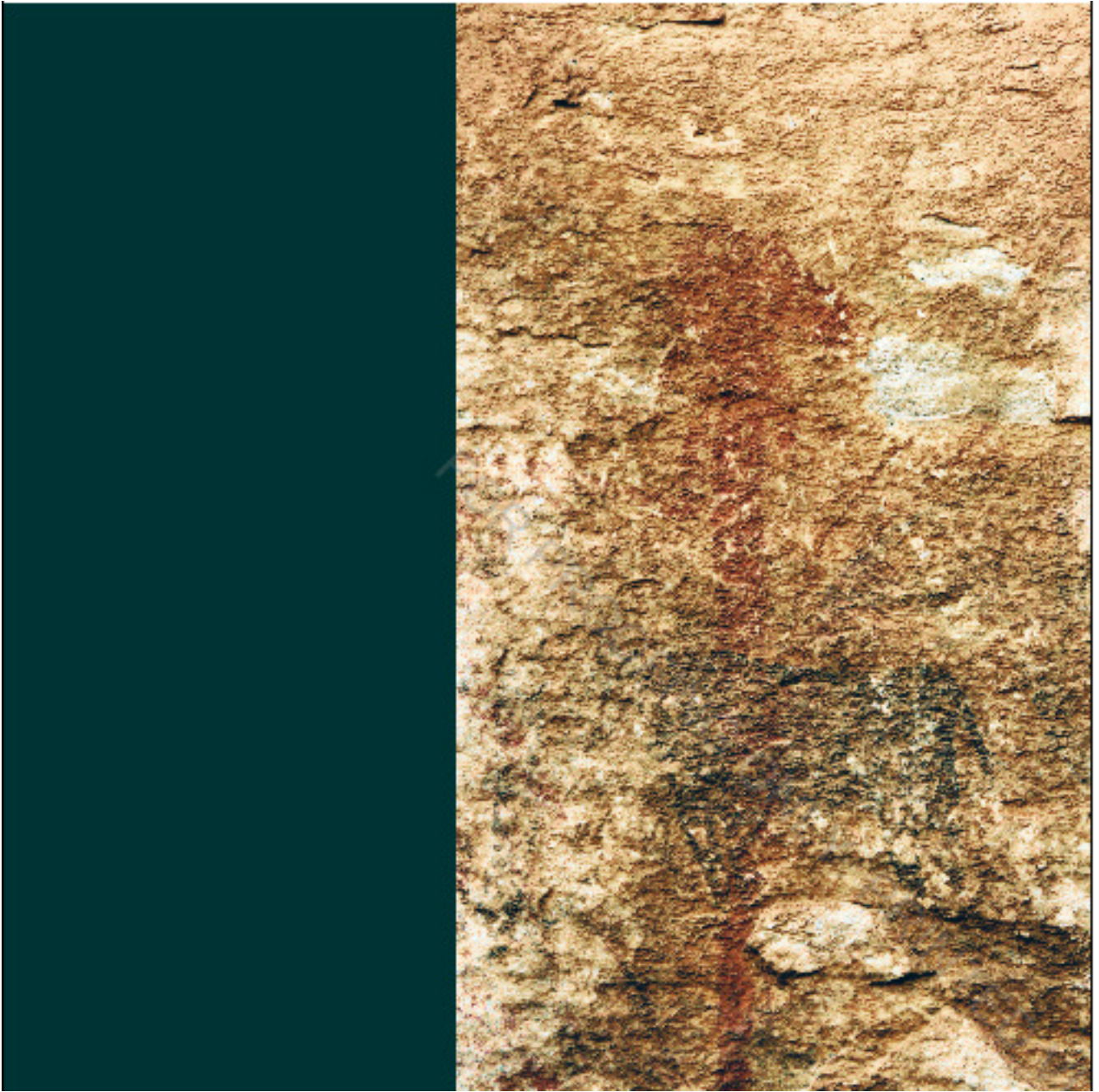

Pahi 39, a buffalo

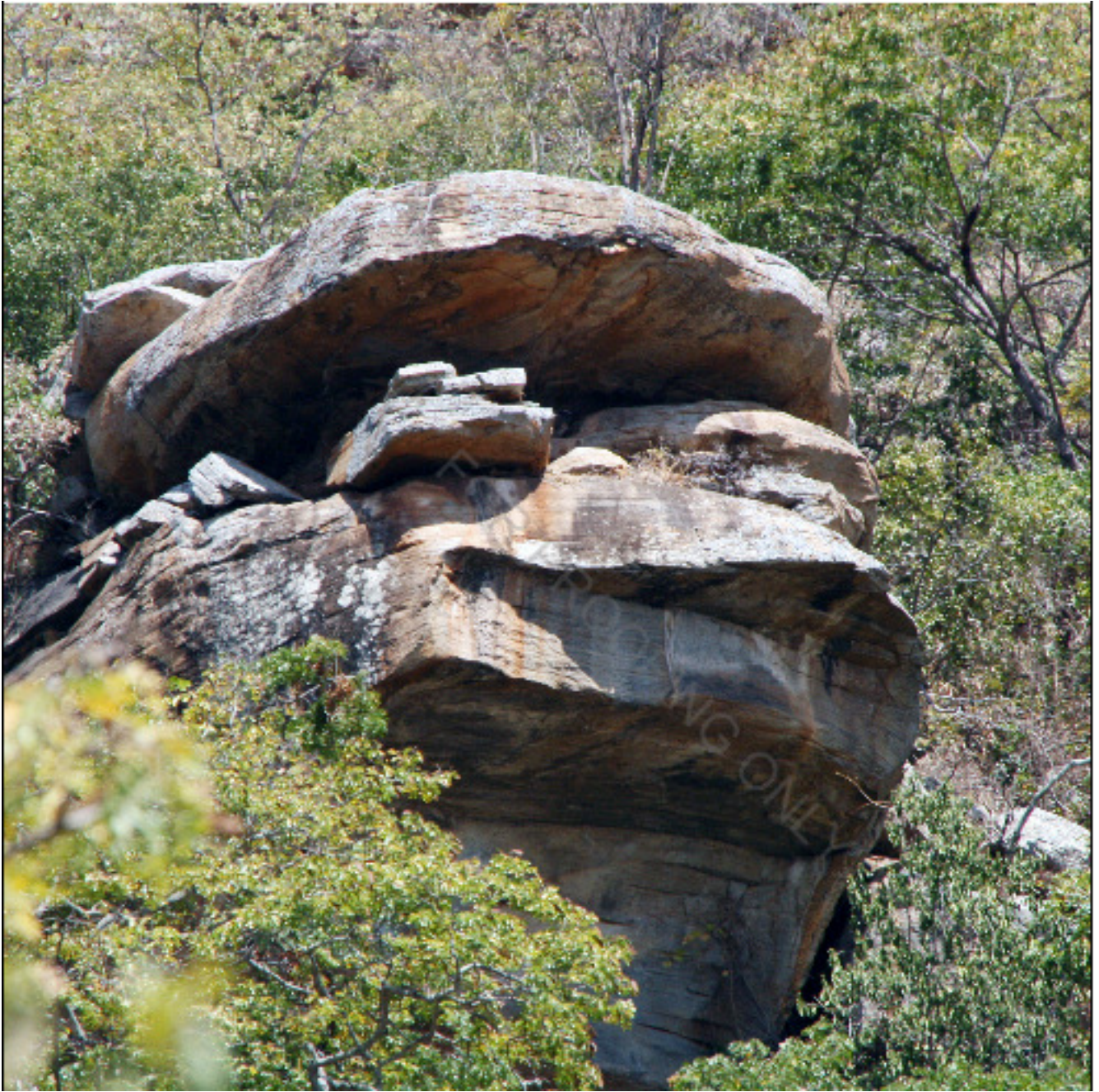

ONLY. PRINTED VI

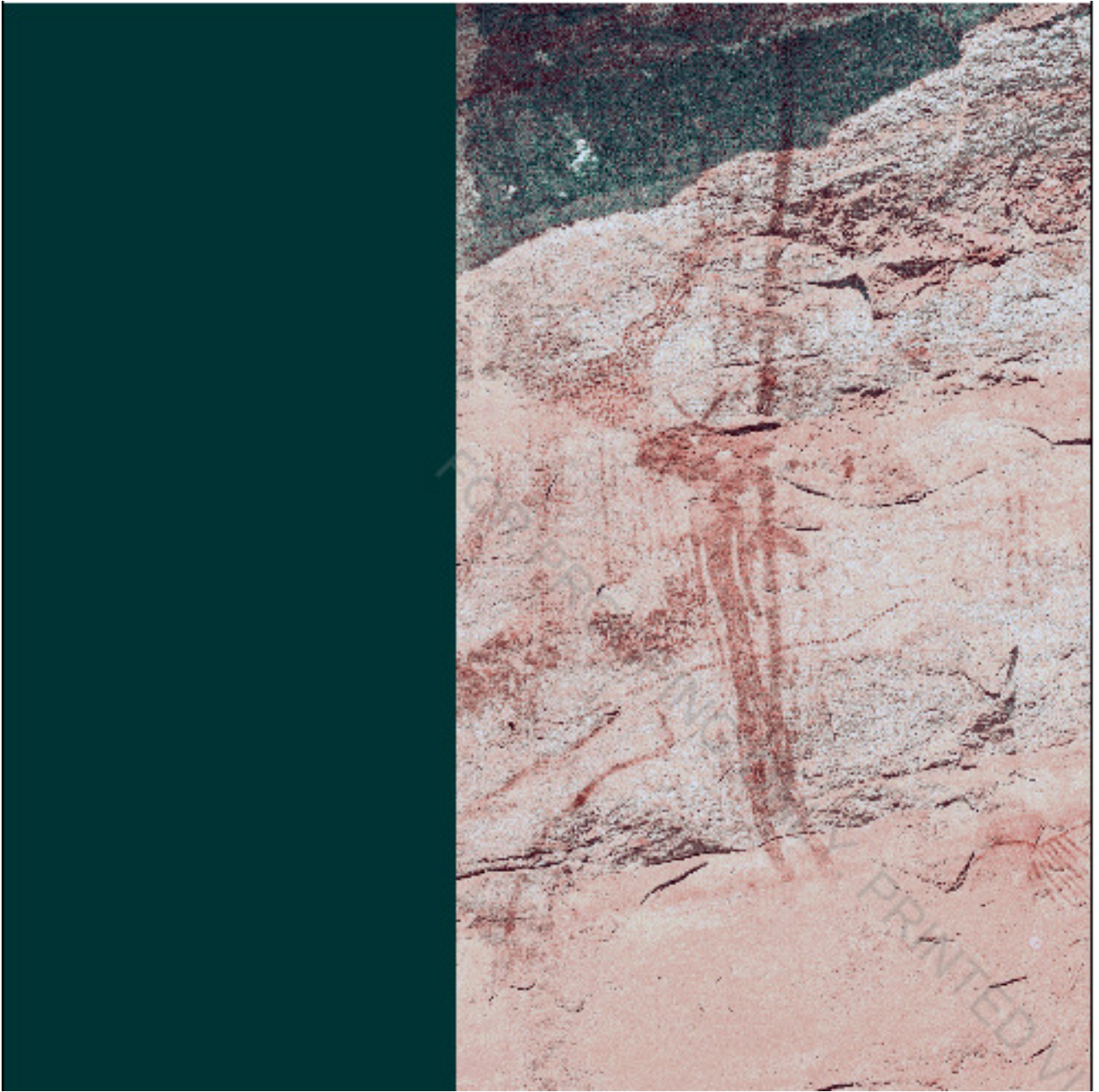

ONLY PRINTED VI

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

ONLY PRINTED VI

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Kolo 1

ONLY. PRINTED VI

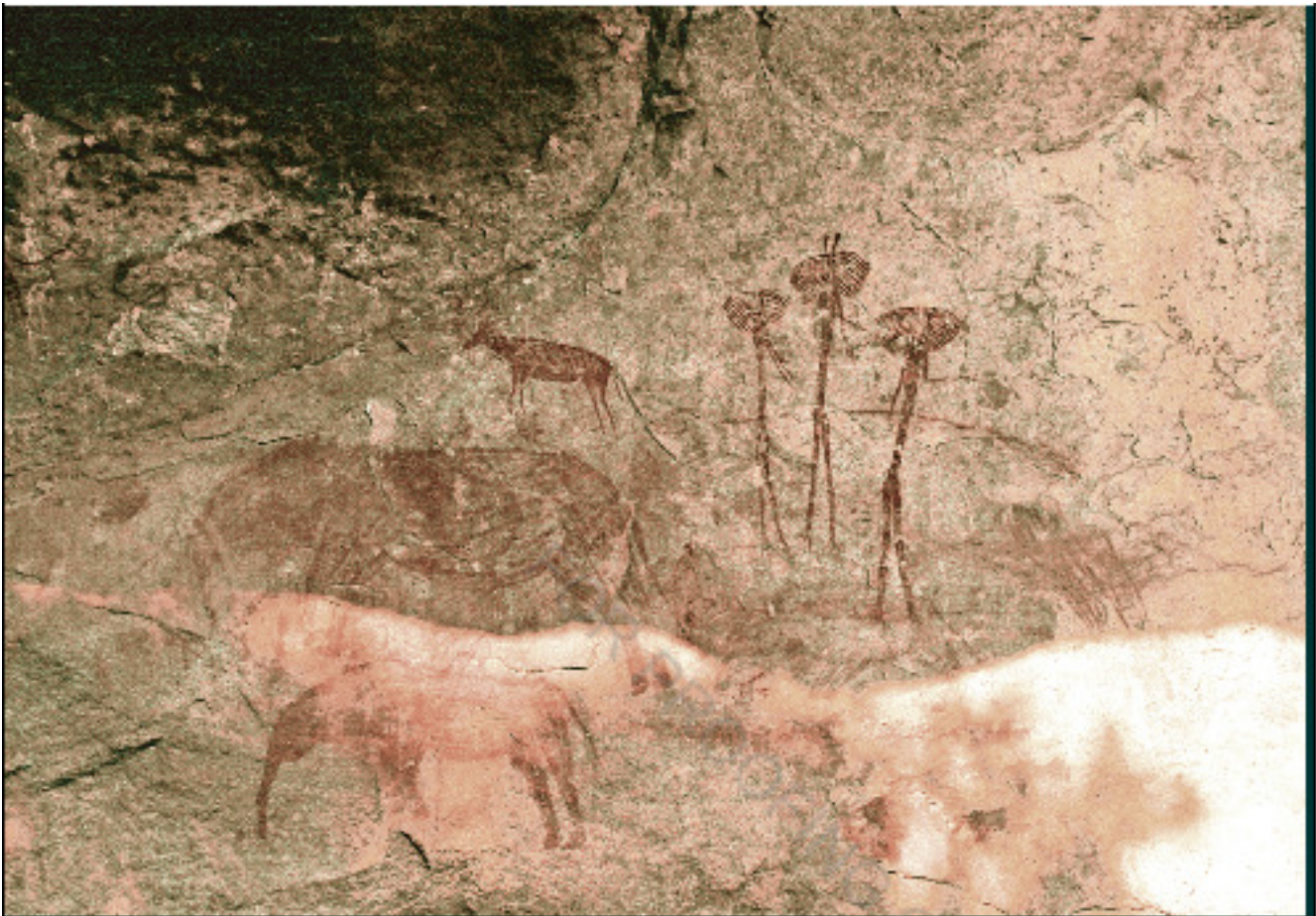

ONLY PRINTED VI

MUSÍA

ONLY PRINTED VI

FIG ONLY. PRINTED VI

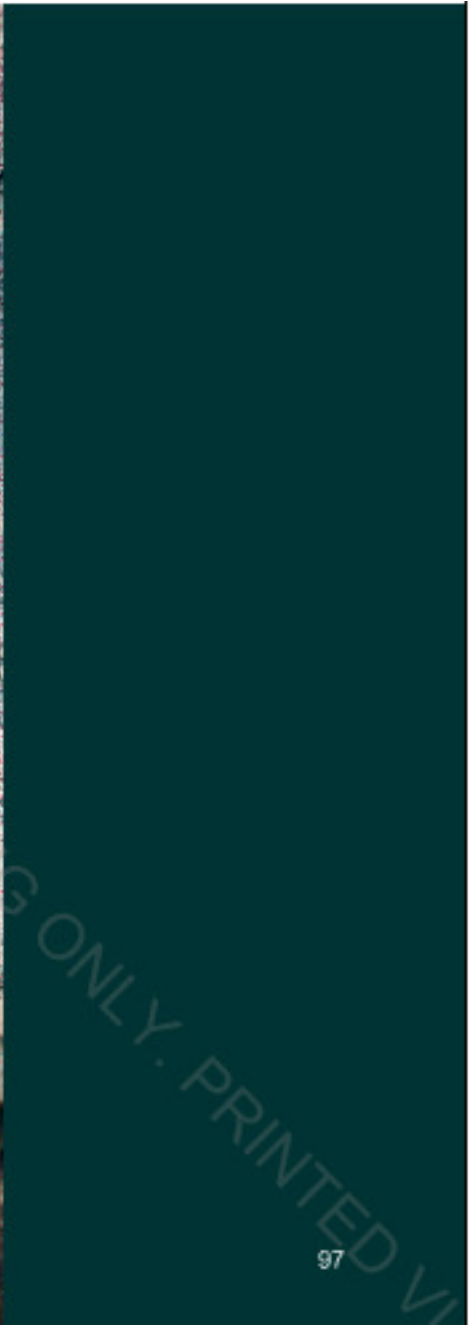
PAHÍ I

ONLY. PRINTED VI

97 ONLY. PRINTED VI

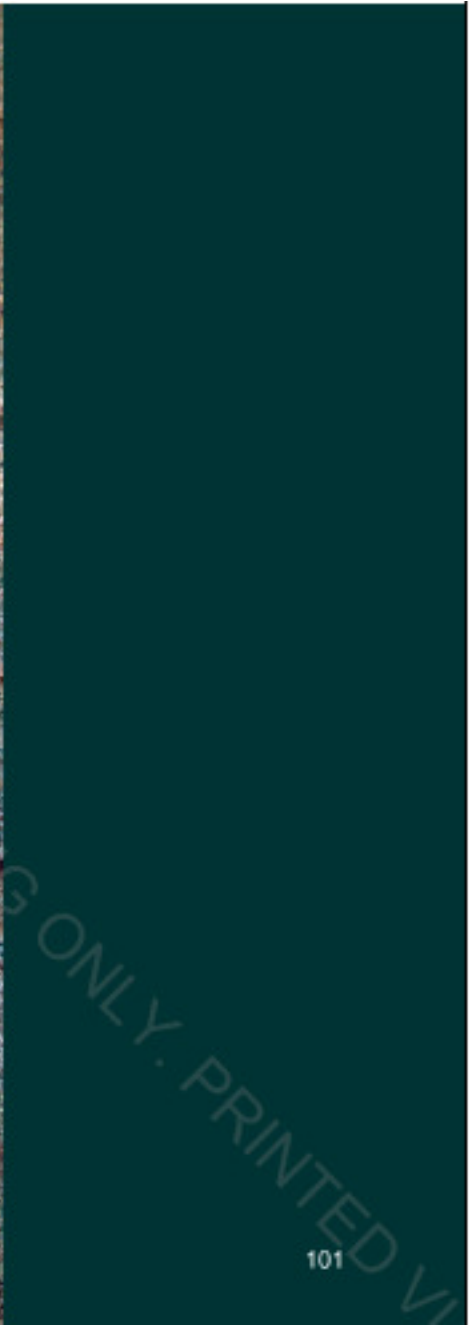

PRINTING ONLY. PRINTED VIA

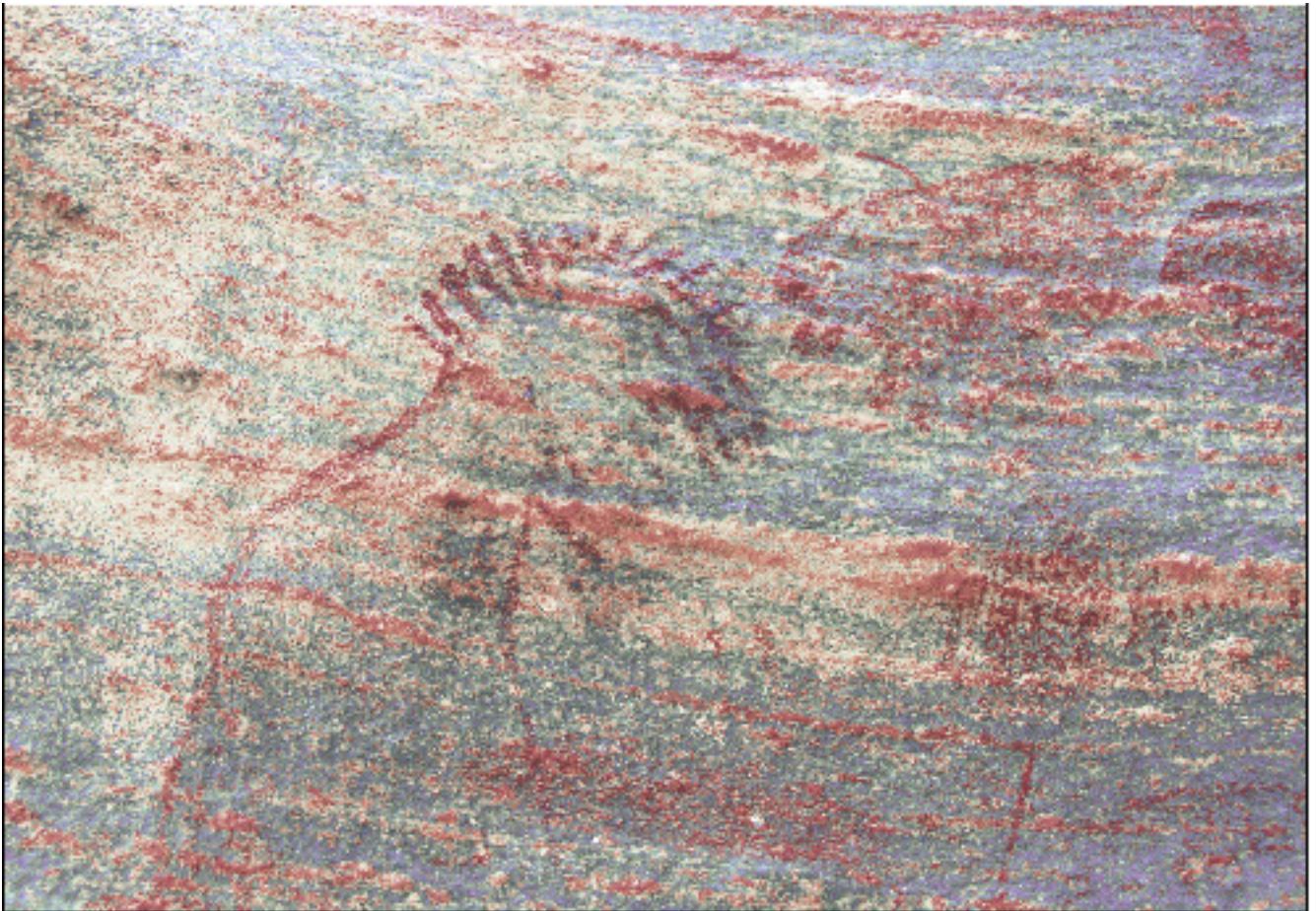
ONLY PRINTED VIA

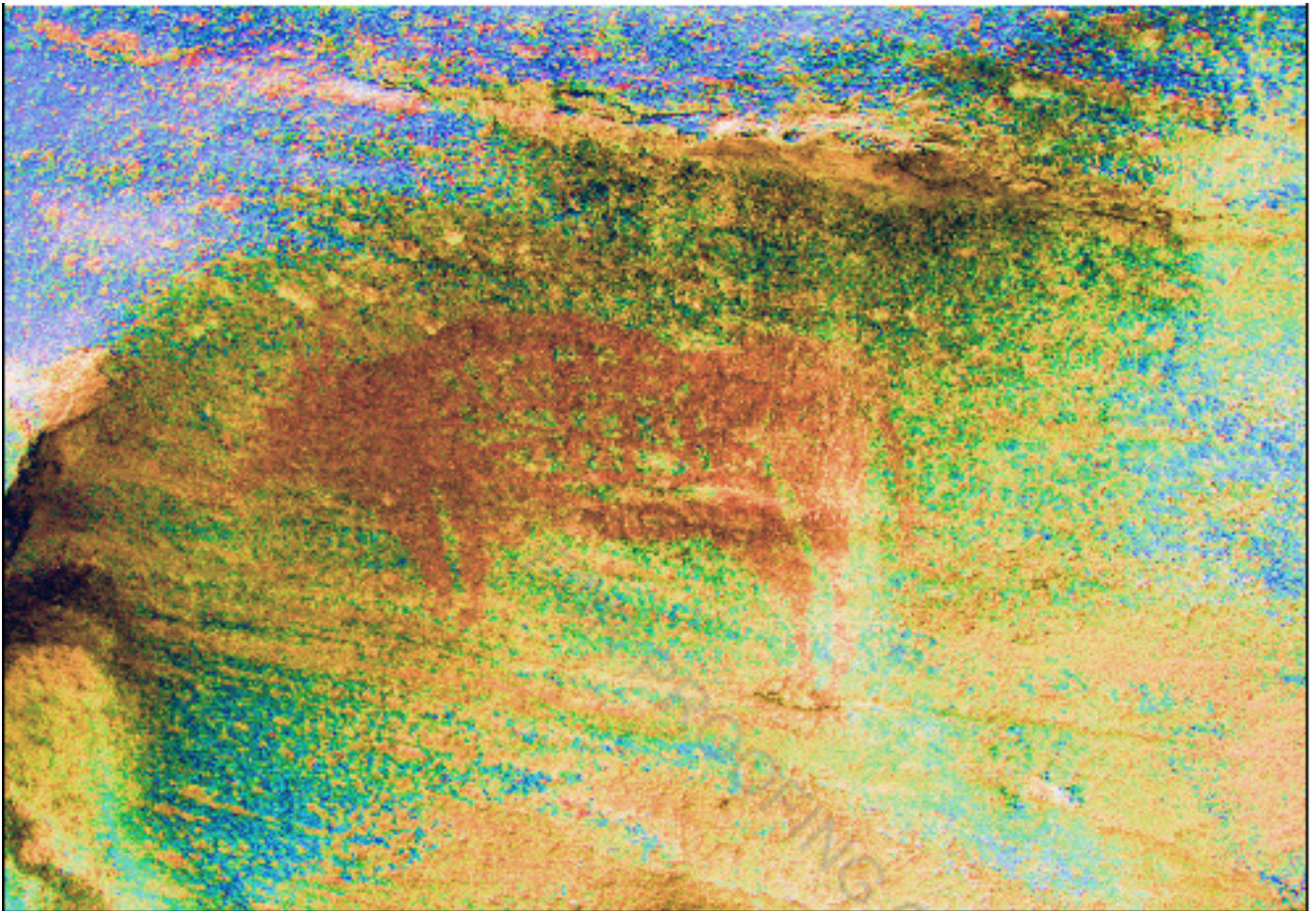

101

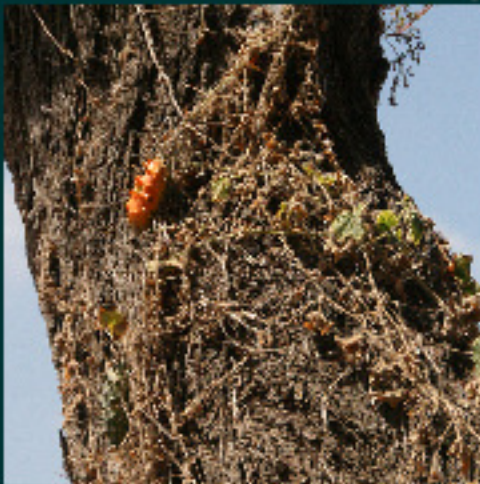
ONLY. PRINTED VI

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Gong Rock

Tämä ikivanhoilla soittopeleillä varustettu kallio hämmästyttää metallisella soinnillaan. Näiden kuopilla varustettujen kivien ikää ei tiedetä, mutta alueen nykyiset asukkaat, maasait, ovat 500 vuoden ajan kutsuneet soitolla heimoaan kokoon päättämään yhteisiä asioista.

Meidän kilkuttelu ei tuonut paikalle maasaita, mutta saimme yleisöksi joukon norsuja, jotka perheineen tulivat kuuntelemaan esitystämme.

Moru kopje - maasaiden kuvakalliot

Serengetin eteläosissa kohoaa pieniä graniittikallioita savannin yläpuolelle. Nämä paikat ovat usein leijonien varaamat niiden levätessä ja tarkastellessa ympäristöä. Mutta mitäpä ei kalliotaidetukija tekisi harrastuksensa eteen. Niinpä luottaen onneensa ja siihen, että leijonat eivät ole keskipäivällä kovin nälkäisiä, uskaltauduimme toviksi ihailemaan maasaiden kalliotaidetta. Onni oli myötä ja maalaukset tuli dokumentoiduiksi! (moru = vanha)

Mary Leakeyn talolla

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

ONLY. PRINTED VI

Kolo-
joella

Ngorongoroa ympäröivä suojelualue on Maasai -heimon aluetta.

Vierailimme maasaiden luona yhdessä kylissä, saimme seurata heidän perinteisiä tanssejaan ja tutustuimme tyypilliseen maasaiden asumukseen.

Saimme oppaaltamme ja Sepolta paljon tietoa heidän tavoistaan ja kulttuuristaan.

Maasait elävät lähinnä karjanhoidolla, lehmä- ja vuohilaumojen kuljetetaan pitkiäkin matkoja veden ja ruohon äärelle ja sitten illaksi takaisin. Maasto saattaa olla vaarallista niin ihmisille kuin eläimillekin villipetojen vuoksi mutta siitä huolimatta nuorimmat paimenet olivat alle kymmenvuotiaita.

Maasaimiehillä on aina pitkä keppi tai keihäs mukanaan, he ovat sotureita (eivät sotilaita) joilla on lupa mennä minne tahansa kylään tai kaupunkiin kantaen asetta mukanaan.

Murrosikäiset pojat ajetaan pois kylästä kolmeksi kuukaudeksi, jona aikana heidän tulee selviytyä omillaan. Heidän pitää pukeutua mustiin kauhtanoihin ja kasvoille maalataan valkoisia kuvioita.

Kyläyhteisöön palattuaan ja initaationiitit läpikäytyään he ovat yhteisönsä täysivaltaisia miehiä ja sotureita.

Kuulimme myös, että heimon joukossa on muutamia aivan mahdollottoman rikkaita miehiä, jotka omistavat osuuksia tansaniittikaivoksista.

Tansaniitti

Tansaniitti on zoisiittimineraalin läpinäkyvä tai läpikuultava muunnos, jota esiintyy vain Tansaniassa. Se keksittiin Meralanin kukkuloilta maan pohjoisosasta läheltä Arushan kaupunkia vuonna 1967.

Kaivokset ovat alkaneet vähitellen ehtyä samalla, kun louhitut kivet ovat olleet yhä heikkolaatuisempia, mikä

on nostanut syvänsinisten kivien hintaa viime vuosina. Kivi on luonnostaan voimakkaan pleokrooinen muuttaen väriään sinisestä punaviolettiin ja vihertävään tai ruskeaan katselusuunnan mukaan. Lämpökäsittelyllä kiven väri saadaan tummemmaksi ja kauttaaltaan violetinsiniseksi.

Huolimatta jopa kvartssia alemmasta kovuudesta tansaniitti on erittäin suosittu jalokivi.

Maasaiperheen asumuksessa on sisällä hämärää.

Maasaimiehellä voi olla kymmeniä vaimoja ja lapsia siis...

Yksi nuorimmista tanssijoista.

Vierailulla kylän lastentarhassa.
Päiväritiineihin taitaa kuulua usealle
turistirymälle esiintyminen, sen
verran sujuvasti lauluesitys sujui.
Tässä odotellaan jännittyneenä,
millä vapaaehtoisella summalla

lastentarhaa avustamme...

A cheetah is standing in a savanna landscape, looking towards the camera. The background is a vast, green and brown plain. The text 'Safari-elämää' is overlaid in a white, handwritten-style font. The cheetah is positioned in the center of the frame, partially obscured by the text.

Safari-
elämää

PRINTED VI

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

SAFARILLA

Safarilla käydään edelleen mutta eri motiivilla kuin ennen. Nyt tarkkaillaan ympäristöä ja eläimiä - turvallisesti autosta käsin koska villieläimet käyttäytyvät samoin kuin ovat aina käyttäytyneet. Eläimiä ei myöskään saa millään tavoin häiritä eikä luontoon jätetä mitään jälkiä meistä.

Villieläimet eivät reagoi mitenkään safariautoihin eivätkä niissä kököttäviin turisteihin eivätkä kameroiden räpsytyksiin.

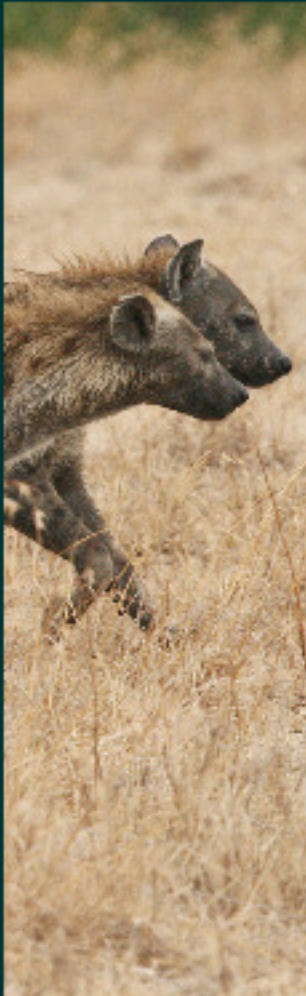
Mutta on ehdottoman kiellettyä astua auton ulkopuolelle ja liikkua maastossa paitsi oppaan luvalla ja hänen ohjaamana vain tietyillä alueilla. Heinikossa tai pusikossa saattaa majailla musta mamba, gepardi tai puussa mahtava boa.

Maastossa kuljeskeleva turisti muuttuu hetkessä helpoksi saaliiksi ja harvempi meistä haluaa tulla syödyksi.

Kiertelimme Arushan, Lake Manyaran, Tarangiren, Ngorongoron ja Serengetin kansallispuistoissa.

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Matkaa kotona suunniteltaessa olimme ajatelleet yöpyä etupäässä teltoissa mutta safariosuudella päädyimme lodgemajoitukseen. Saamiemme ohjeiden mukaan meillä ei siis ollut omia telttoja mukana, sitä seikkaa hieman pohdiskelimme ja arvailimme että mitenkähän meidän käy mutta asia selvisi perillä. Teltat niin leiripaikassamme kallioidealueella kuin safarillakin olivat kuin pieniä yhden huoneen taloja.

Joka seinällä oli moskiittoverkkoikkunat ja sisällä oikeat sängyt.

Suurin "telttä" missä yövyttiin oli eräässä majapaikassa, jossa telttä oli kooltaan reilut 100 m² wc- ja suihkutiloineen ja terasseineen. Niitä meille oli varattu kolme kappaletta!

Oli lohdullista nukkua teltassa sisällä kun yöaikaan hyeenat nuuhkivat kankaan toisella puolella!

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Lodgeissa asuimme korkeatasoisissa hotelleissa, joissa oli kaikki mahdolliset palvelut uima-altaita myöten. Kuuden jälkeen tulee pimeä ja siihen mennessä puistosta pitää ehtiä majapaikkaan, pimeällä siellä ei saa liikkua. Maukas ja runsas päivällinen nautittiin heti majoittumisen jälkeen, kymmenen jälkeen illalla kaikki hotellissa hiljeni, väki vetäytyi huoneisiinsa nukkumaan, koska seuraavana aamuna aikaisin oli taas lähtö safarille.

Yöt ovat kylmiä varsinkin ylhäällä Ngorongoron kraaterin reunalla yli kahden kilometrin korkeudessa, mutta jotkut turistit hieraisivat silmiään kun näkivät kaksi suomalaista naista yöuinnilla hyytävän kylmässä uima-altaassa. Sellainen ylellisyyys tuntui virkistävältä päivän kuumuuden ja pölyn jälkeen.

Parhaimmat "bongaukset" safarilla tehdään varhain aamulla vielä hämärän aikaan, ennen kuin aurinko alkaa paahtaa pilvettömältä taivaalta.

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Se tarkoittaa myös sitä, että aamiainen syödään viiden aikoihin ja jokainen safarille lähtijä saa päivän retkelle mukaan valmiiksi pakatun lounaslaatikon, jonka sisältö nautitaan jossakin vaiheessa iltapäivällä erityisillä lounaspaikoilla. Silloin on myös mahdollisuus jalkautua autosta ja verrytellä hieman.

Muutaman leivän tai kanankoiven menetettyään on ehtinyt oppia, että eläimet osaavat olla erittäin taitavia makupalojen ryöstelyssä.

Apinat ja linnut saattavat olla jopa röyhkeitä eivätkä kunnioita toisen omaa vaan vallalla ovat viidakon lait.

Mutta kulkeminen mahtavissa maisemissa villieläinten lähellä on unohtumaton kokemus. Tarangiren tuhatvuotiset apinanleipäpuut eli baobat ovat vaikuttavia jo kokonsa puolesta. Leijonat kiipeilevät mielellään niiden oksille, yhtään emme kyllä nähneet mutta oksalla nukkuvan leopardin kylläkin.

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

On hämmästyttävää miten "kilteitä" vaaralliset petoeläimet vaikuttavat niitä autosta käsin katsellessa.

Valtavat elefantitkin tuntuivat olevan lähinnä uteliaita kun ne olivat aivan auton vieressä. Silloin kyllä vähän hirvitti. Kuskimme varoi kumminkin ajamasta autoa emon ja poikasen väliin.

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

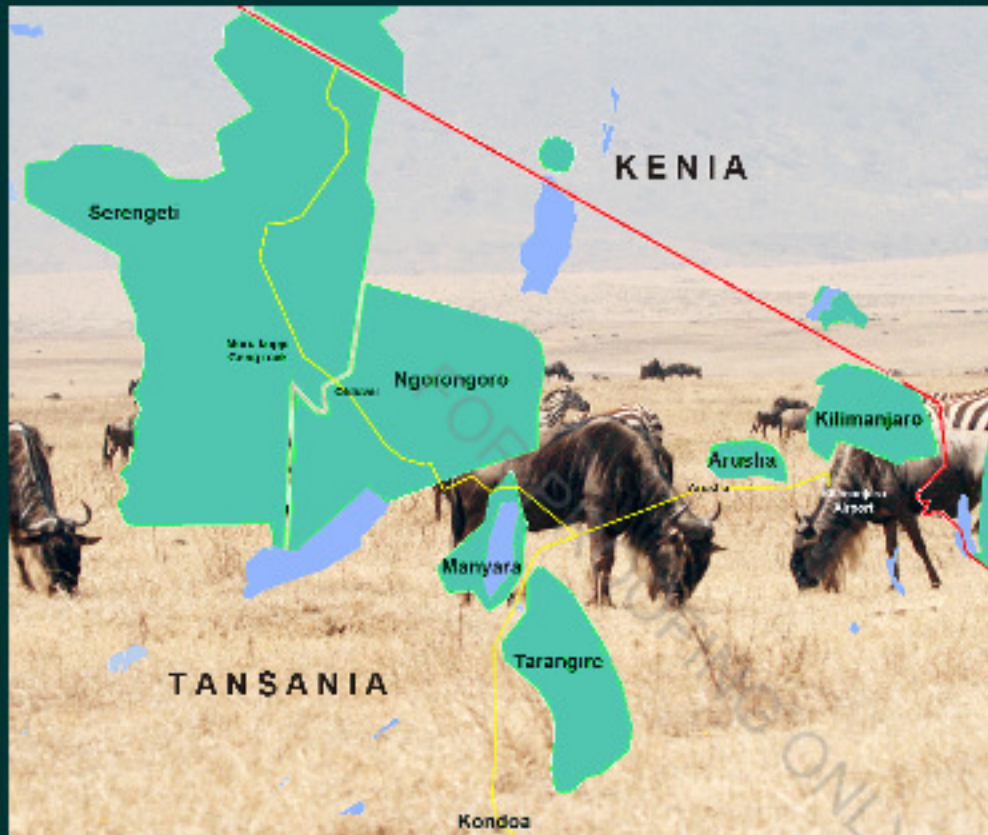

Safari-autokin joutui koville kahden viikon rytyytyksessä. Tansanialaiset tiet ovat mitä sattuu, kuoppaisia ja möykkyisiä hiekkateitä. Pöly lentää ja nimismiehen kiharat koettelevat ajopeliä. Polttoaineen varakanisterin vuotava reikä paikattiin saippualla ja eräällä lounaspaikalla taukomme venähti muutaman tunnin mittaiseksi kun jotakin oleellista auton kasassa pysymiseksi piti laitella.

Rytyytyksessä myös auton sähkösystemiin oli tullut sellainen vika, että ajovaloja ei ollut lainkaan. Kun yhtenä päivänä olimme viipyneet reissuillamme niin pitkään, että pimeä ehti yllättää ajaessamme kraaterin reunaa pitkin kapeaa autonlevyistä hiekkatietä ylös majapaikkaamme saimme kokea mitä on pimeäajo safarilla. Taskulampulla näytettiin kuskillle valoa. Meitä jo hirvitti se meno mutta tansanialainen kuskimme kaasutteli tynesti. Onneksi pimeässä ei nähnyt auton vierestä parin metrin päässä alkavaa kilometrin pudotusta. Välillä tuli äkkipysähdys kun pimeästä ilmaantui eteemme kafferipuhvelilauma. Hengissä siitä selvitettiin ja tunnekuohut laantuivat aamuun mennessä.

Kalliotaidetta ja safaria Tansaniassa

Safarireittimme lyhyesti: Kondoia - Tarangire - Manyara - (Ngorongoro) Olduvai - Serengeti - Ngorongoro - Arusha.

Tarangire sijaitsee aivan Kondoian kallioitaidealueen vieressä.

Tarangire

Vuonna 1970 perustettu Tarangiren kansallispuisto on 25 - 35 km leveä ja 90 km pitkä. Se on pääosin sateenvarjoakaasioiden hallitsemaa puu- ja ruohosavannia, jota täplittävät apinanleipäpuut ja termiittikeot. Tarangire tarjoaa kuivina aikoina suojapaikan eläimille, sillä Tarangire-joessa on pysyvästi vettä. Kesäkuusta lähtien alueelle saapuu vaeltavia seepra- ja gnuantilooppeja sekä kafferipuhveleita ja norsuja. Suurten eläinten lukumäärän on arvioitu olevan kuivan kauden lopulla jopa 120 000. Lintulajeja puistossa on noin 300.

Manyara

Vuonna 1960 perustettu Lake Manyaran kansallispuisto on verraten pieni, 330 neliökilometriä, josta maaeläimillä on käytössä vain noin 100 neliökilometrin alue. Lake Manyara on matala suolajärvi, jolla ei ole laskujokea. Sen vedenpinta vaihtelee vuosittain rajustikin. Maisema puistossa on monimuotoinen: järven rannalla on ruohikkoinen alue, kauempana puu- ja pensassavannia ja hautavajoaman reunajyrkänteellä ikivihreää metsää. Manyara on tunnettu akaasiapuihin kiipeilevistä leijonista. Järven eteläosassa on kuumia lähteitä, veden lämpötila on 67 °C. Ngorongoron tulivuori on vielä voimissaan...

Serengeti

Ensimmäisen yön vietimme Seronera Wildlife Lodgessa, joka sijaitsee kauniilla paikalla keskellä pensassavannimaisemia. Serengeti on suurnisäkäsyyhteisö, mm. yli miljoona gnuta. Ruohonsyöjät tekevät joka vuosi sateiden ja vihreän ruohon perässä laajan kierroksen Serengetin ja Kenian puolella sijaitsevan Masai Maran alueella. Helmikuussa niitä on runsaasti juuri Serengetin eteläosien avoimilla tasangoilla. Serengetissä on myös maailman suurin petoeläinyhteisö kuten esim. 2000 leijonaa ja parisataa gepardia. Linnusto on monipuolinen, monine kotoperäisine lajineen.

Ngorongoro

Ngorongoron kraateri on halkaisijaltaan n. 20 km. Majapaikastamme kraaterin reunalta aukesi upea näköala kraaterin pohjalle, jossa saattoi nähdä leijonalauman, villipuhveleita ym. Aluetta kutsutaan maailman kahdeksanneksi ihmeeksi! Siellä voi nähdä lähes kaikki tyypilliset savannien nisäkkäät ja linnut. Ngorongorossa elää mm. suippohuulisarvikuonoja, niitä on tuotu sinne, jotta kanta ei kuolisi kokonaan sukupuuttoon. Yhtäkään niistä emme valitettavasti onnistuneet näkemään. Keskellä kraateria on suolajärvi Lake Magadi, jolla oleilee suuri määrä flamingoja.

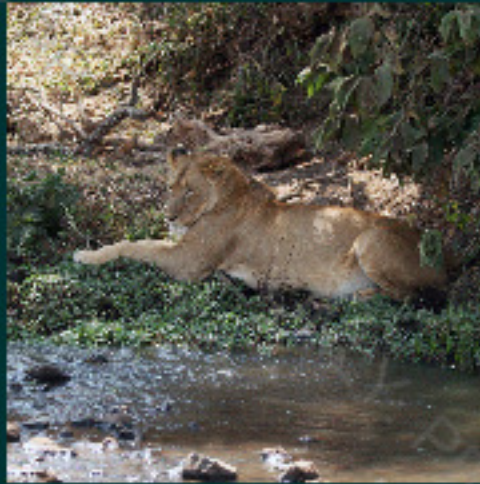
Tämän kaikki haluavat nähdä!
Onkohan siellä nyt sarvikuono? Vai
kenties leopardi, gebardi tai leijona
metsästyspuuhassa...

Tamaanit ovat norsun lähisuku-
laisia, kokoerosta huolimatta!

Kuvassa kivitamaani, jolla on
vaaleaa karvaa vatsassa ja silmän
yläpuolella. Muut lajit ovat
kalliotamaani ja puutamaani.

Gebardi (*Acinonyx jubatus*),
Serengeti

Ruokapöytä katettuna

Servaali (*Felis serval*), Serengeti >>

Täplähyeena (*Crocuta crocuta*),
Serengeti

Vaippasakaali (*Canis mesomelas*),
Serengeti

Pahkasika
(*Phacochoerus
africanus*),
Serengeti

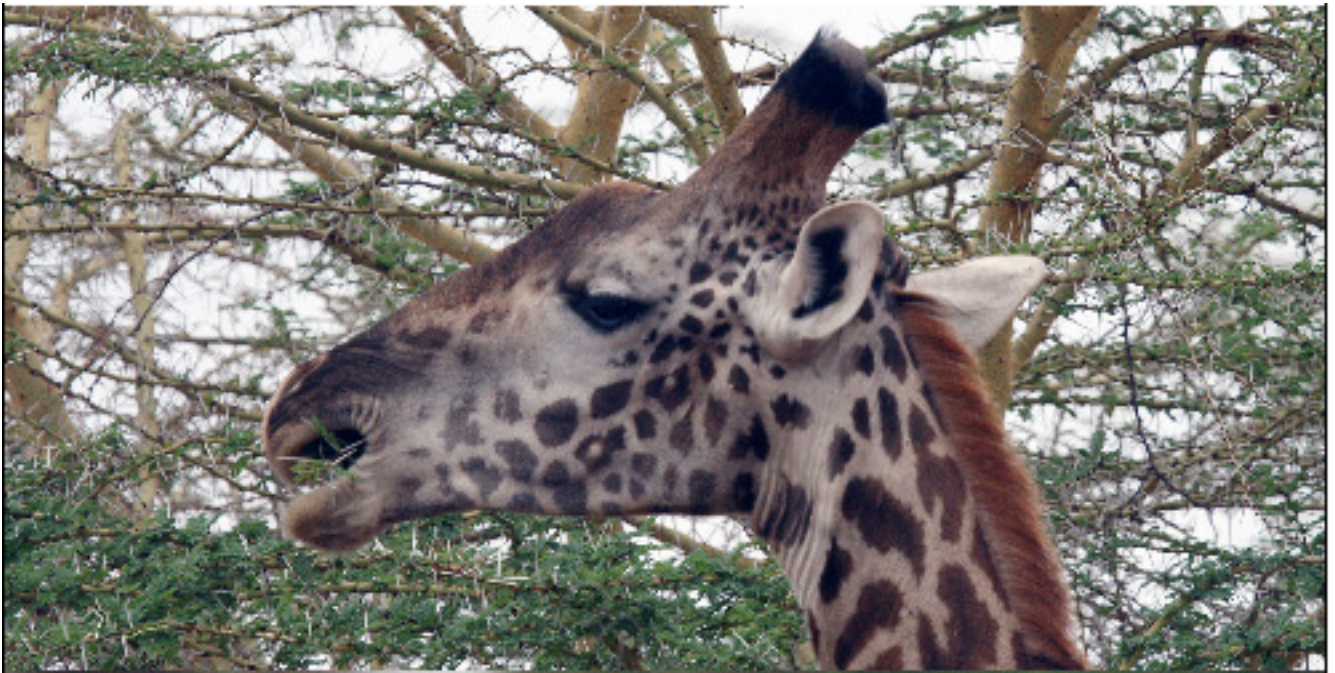
Oliivipaviaani
(*Papio anubis*),
Serengeti

Vihemarakatti (*Cercopithecus pygerythrus*)

Kirahvi (*Giraffa camelopardalis*) ja keltanokkainen isoloisnokkeli (*Buphagus africanus*) >>

Aroseepra (*Eguus quagga boehmi*)

Kafferipuhveilita(*Syncerus caffer*)
Manyarajärvellä.

Niilinkrokotiili (*Crocodylus niloticus*)
Serengetissä

Ja meillä kaikilla oli niin mukavaa...
Virtahepoja (*Hippopotmus
amphibius*) Serengetissä >>

Thomsoningaselli (*Gazella thomsoni*)

<< myös edellisellä aukeamalla

Thomsoningasellilauma akasiapuun varjossa.

Topiantilooppi (*Damaliscus lunatus*)

>>

Vesiantilooppi (*Kobus ellipsiprymnus*)

Topiantilooppi (*Damaliscus lunatus*)

Lauma gnuantilooppieja
(*Connochaetes taurinus*)

Dikdik (*Madoqua kirkii*)
<<

Impala (*Aepyceros melampus*)

Punanokkainen loisnokkeli
(*Buphagus erythrorhynchus*) popsii
impalan turkkiin pesiytyneitä
punkkeja sekä karpäsiä.

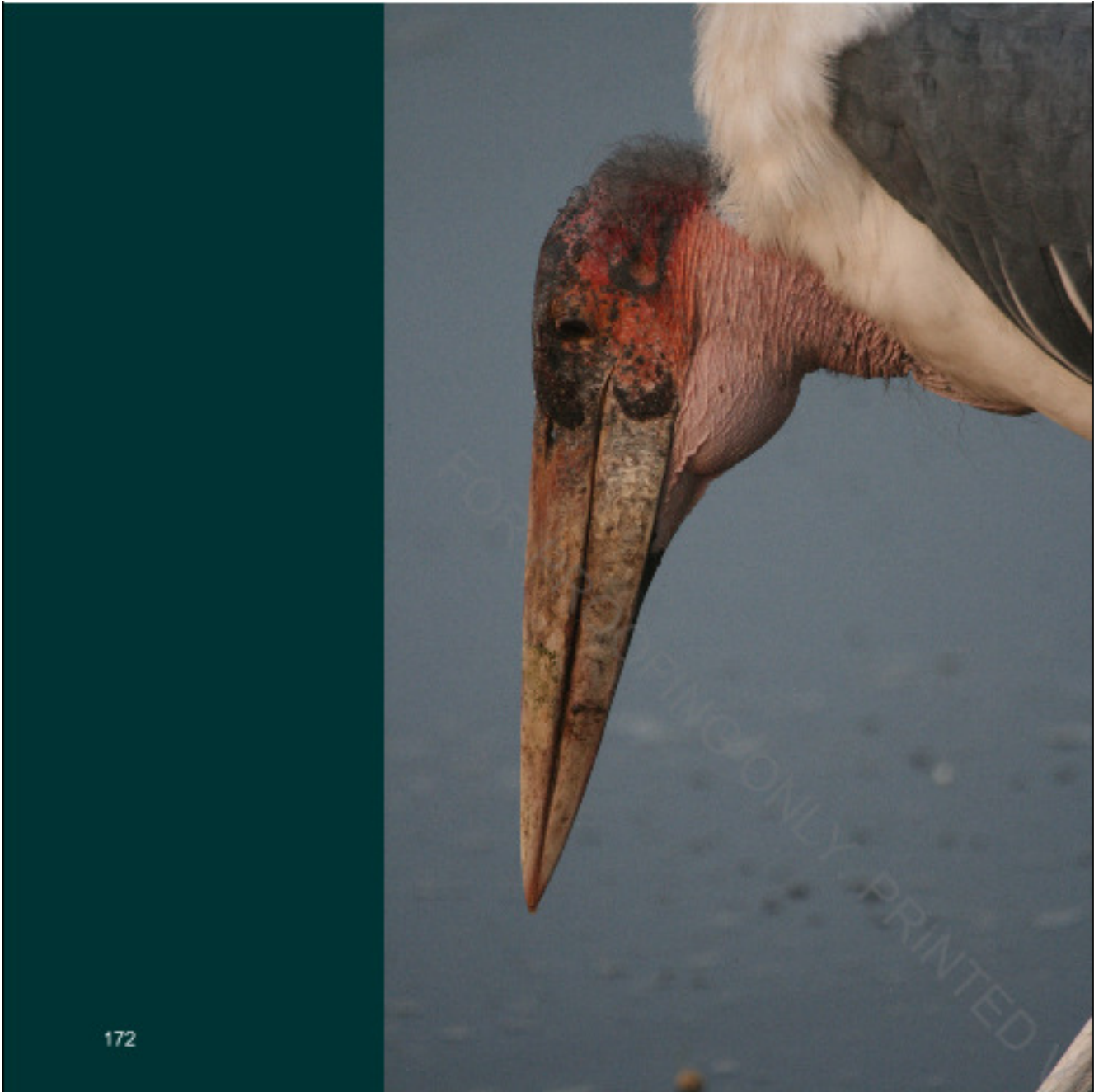
Helmiseppä (*Trachyphonus erythrocephalus*) termittikeossa

Sihteerilintu (*Sagittarius
serpentarius*)

Afrikanmarabu (*Leptoptilos crumeniferus*)

Seppähyppä (*Vanellus armatus*)

Savannikorppikotka (*Gyps africanus*) Suomukorppikotka (*Gyps Rueppellii*)

UNTED VI

Suomukutoja (*Hirundo ruficauda*)

Kyläkutoja (*Ploceus cucullatus*)

PRINTED VIA

Kruunukurki (*Balearica regulorum*)

Kuningastrappi (*Ardeotis kori*)

Pyhä iibis (*Threskiornis aethiopicus*)

Virtahepoja (*Hippopotamus amphibius*) Manyarajärvellä

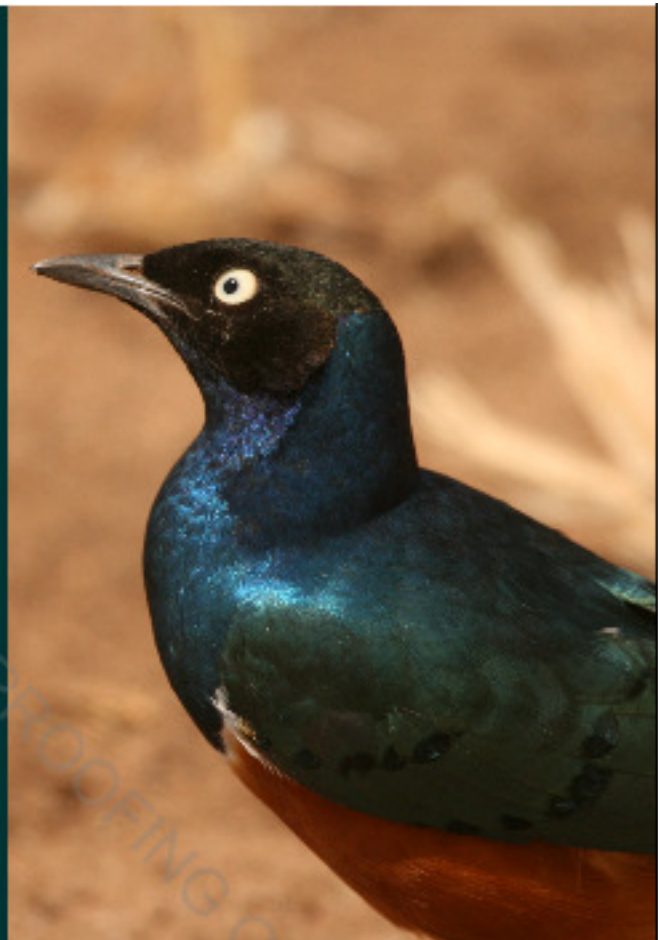
Flamingoja (*Phoenicopterus roseus*)
Ngorongoron Magadijärvellä

Puputtajakukaali (*Centropus
supercilliosus*)

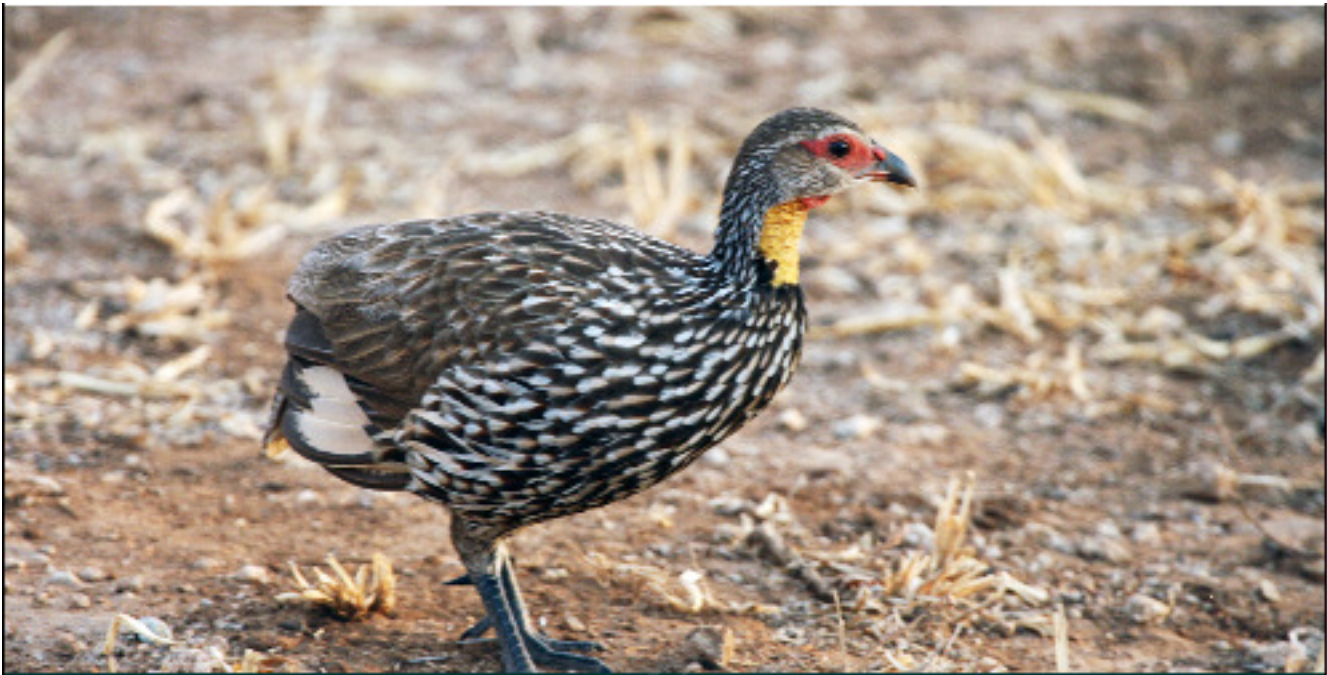

Strutsi (*Struthio camelus*)

Loistokottarainen (*Lamprotornis
superbus*)

Keltakurkkufrankoliini (*Francolinus leucosceptus*)

Afrikanibishaikara
(*Mycteria ibis*)

Säihkynärhi (*Coracias caudata*)

Pumpuliturakko, 'Go away'-bird
(*Corythaixoides personatus*)

Afrikan hanhi (alopochen
aegyptiacus)

Vaikertajatunturikyhyky (*Streptopelia
deciens*)

Morongoronmedestäjä (*Cinnyris rufipennis*)

Helmikana (*Numida meleagris*)

Seppähyppä (*Anitibyx armatus*) ???

Olduvai

Olduvain rotko (Olduvai Gorge) on tärkeimpiä arkeologisia paikkoja maailmassa. Sen geologisiin kerroksiin kätkeytyy 2 miljoonan vuoden ajalta eläinten ja ihmisten evoluutio. Rotkosta on löytynyt lukuisia työkaluja sekä eläinten ja nykyihmisten edeltäjien luita. Olduvain museossa on nähtävillä kopio 3,6 miljoona vuotta sitten Laetolin tasangolla liikkuneiden hominidien jalanjäljistä. Kivettyneet jalanjäljet ovat muodostuneet tuhkaan, jota tulivuori Sadiman tuprutti Serengetin tasangolle. Laetoli on noin 40 km Olduvaista lounaaseen. Nykytiedon mukaan tämä Australopihecus afarensis (afarinetelänapina) eleli seudulla ja on suorassa evoluutioyhteydessä nykyihmiseen (Homo sapiens).

Matkalla Serengetin kansallispuistoon pysähdyimme Olduvai Gorgen kanjonissa.

17.07.1959 Louis Leakeyn ollessa sairasvuoteessa Mary läh ti etsimään fossiileja FLK:sta. Hän löysi pienen luunpalan ja myöhempi tutkimus paljasti kaksi hominidin hammasta. Nämä olivat nsimmäiset palat kuuluisasta Zinjanthropuksen kallosta (Australopithecus boisei).

The Olduvai Museum Makumbusho ya Olduvai

Mary Leakey established the Olduvai Museum in 1970 with support from the National Geographic Society.

The Orientation room was added and new exhibits were created in the Orientation, Olduvai, and Laetoli rooms in 1998 as the final phase of a collaboration between the Government of Tanzania, Department of Antiquities, and the Getty Conservation Institute in Los Angeles to conserve the hominid trackway at Laetoli.

Mary Leakey alianzisha Makumbusho ya Olduvai mwaka 1970; akisaidiwa na "National Geography Society". Chumba cha maelekezo kiliongezwa na maonyesho mapya, yaibengerezwa ndani ya vyumba vya maelekezo Olduvai na Laetoli mwaka 1998 kama awamo ya mwisho ya ushirikiano kati ya Serikali ya Tanzania Idara ya Mambo ya Kale na "The Getty Conservation Institute" ya Los Angeles kuhifadhi mpito wa zama za zamadamu hapo Laetoli.

The following persons and institutions are acknowledged for generously donating exhibit materials and contributing text for the displays.

Watu na taasisi zilizotawa zinasubiriwa kwa ajinamu wa kutoa maelezo, mihoro ya kuchangia kutika maonyesho:

Robert J. Mummechne	John Harris	Mary Leakey
Robert L. M. Campbell	Richard Hay	Richard Leakey
David Coulson	Peter Jones	Fiona Marshall
Craig Feibel	Bruce Latimer	Jay H. Mattonis
Kenneth Garrett	Hugo van Lierck	Tim D. White

National Geographic Society
Scientific American

Exhibits designed and produced by / Wachonaji na waonyaji wa maonyesho hapa ni Curatorial Assistance Inc., Los Angeles, California

Kohtaamisia

FOR PROOFING ONLY - PRINTED VI

Musia-kylä, perhepotretti

<< Matkalla Kwa Kisesen
maalaukallioille.

<< Sirkka ja kamera

PHOTOGRAPHY ONLY. PRINTED VIA

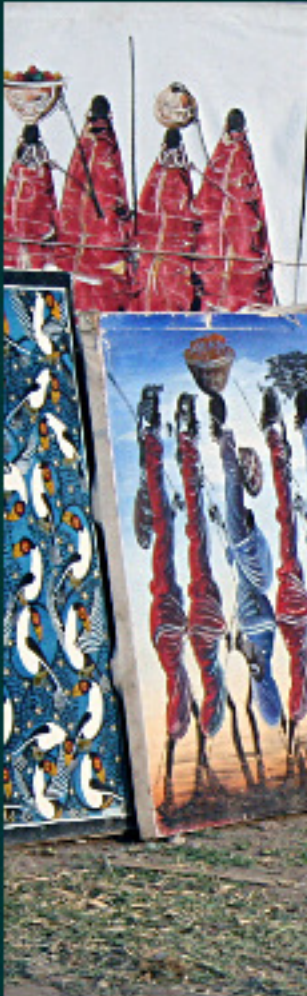

ONLY. PRINTED VI

Tinga Tinga on Tansanialainen taidesuuntaus, joka sai alkunsa 1960-luvulla. Suuntauksen kantaisä on Tansaniassa asunut, alkuperältään mosambikilainen Eduardo S. Tingatinga. Tinga Tingalle ovat tyypillisiä värikkäät ja tyylitellyt eläinaiheet. Dar es Salaamissa Oyster Bayn alueella on suuri tori, jolla taiteilijat myyvät Tinga Tinga -töitään. Nykyisin kuuluisia taidesuunnan edustajia ovat mm. Jaribuni ja A. Hassani.

E. S. Tingatingan maalaukset nousivat suureen suosioon Tansaniassa, niistä kehittyi oma tyyliänsä – tingatingamaalaukset,

jotka ovat erittäin suosittuja niin tansanialaisten kuin turistienkin keskuudessa. Aiheet ovat tyyliteltyjä ja eläin-, ihmis- ja kasviaiheita. Aluksi kuvat maalattiin puulevyille mutta nykyisin kankaalle, koska turistien on helpompi kuljettaa keveitä kankaita mukanaan.

Tingatingamaalausten juuret ovat peräisin afrikkalaisesta perinteestä koristella majan seinät ulkopuolelta, erityisesti etelä-Tansaniassa. Maalaukset tehtiin luonnon pigmenteillä.

Ensimmäisenä niistä on maininnut saksalainen tutkija Karl Weule 1906.

Sisällysluettelo:

	sivu
Matkalla koettua ja nähtyä	1
Tansanian kalliotaiteesta	9
Amarula Camp	13
Kisese	20
Kwa Mtea	32
Pahi	50
Cheke	66
Kolo	70
Musia	89
Kasveja	104
Maasaiden soittokivillä	112
Mary Leakeyn talolla	117
Kolo-joella	121
Maasaiden vieraina	124
Safarielämää	134
Olduvai	192
Kohtamisia Tansaniassa	198

Kirjallisuus:

- Mary Leakey: AFRICA'S VANISHING ART- The Rock Paintings of Tanzania, 1983
- Jean Loïc Le Quellec: Rock Art in Africa - Mythology and Legend, 2004

blurb.com

PRINTED VIA